

Glasilo Jugoslovanske kmetake zveze. — Cena 35 Din za celo leto. — Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. — V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prester 10 Din. Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“, narečelna, reklamacije in inserati pa Upravništvu „Domoljuba“ v Ljubljani, Kapitarjeva ulica štef. 6.

Položaj v Belgradu.

Politični dogodki so se v Belgradu razvijali tako, kakor je to načelnik SLS dr. Korošec v volivnem boju napovedal. Prejšnja volivna vlada je ostala in vrhu tega je že SLS vstopila v vlado. V stran so bili potisnjeni hrvatski radičevci in Pribičevići samostalni demokrati z našimi slovenskimi liberalci vred.

To seveda jim ni moglo biti po volji. Vladna večina se je izkazala pri glasovanjih v narodni skupščini tako pri overovljenju poslanskih mandatov kakor tudi pri volitvi skupščinskega predsedstva za tako jako, da ne bi potrebovala za uspešno delo v narodni skupščini nobene pomoči in počačenja od imenovanih dveh strank.

Radičevci in Pribičevićijanci bi bili potem takem obsojeni na dolgotrajno, brezplodno in nemočno opozicijo. Da bi temu izbegli in dali obenem tudi svojim potrjim pristašem malo upanja in korajže, so vrgli v javnost krilatice, da bodo v narodni skupščini osnovali blok, to je zvezo vseh tako zvanih demokratičnih strank. Pri tem so mislili seveda na sebe, dalje na srbske zemljoradnike in pa na Davidovičevo demokratsko stranko, ki šteje v narodni skupščini obenem z bosanskimi muslimani poslancev. Davidovičevi in njegovi stranki so v tem bloku ponujali vodstvo in odločujočo besedo.

G. Davidović je star in dober človek, a da se bolj vodi svojim čuvstvom, kakor pa mirnemu političnemu preudarku. Z radikali je že od svojih ranih moških let silno skregan in proti njim v stalni srditi opoziciji. Dasi je bila tudi njegova stranka v tej volivni borbi po svojih pristaših v vladi, se vendar v to ni mogel uživati in je že v volivni borbi in tudi kasneje odklanjal odgovornost za to vlado. To seveda ni pravilno: ali si v vladi in prevzameš tudi odgovornost za celotno delo vlade. Če pa nisi zadovoljen z delom vlade, pa vzemi klobuk in pojdi v opozicijo proti vladi. Oboje se pa ne da dolgo trpeti. To dvoživkarsko življenje Davidovičeve demokratske stranke so hoteli izrabiti Pribičević in Radić, s tem strmoglaviti sedanjo vlado, obenem pa tudi sebe rešiti iz politične osamljenosti in se po tem potu dokopati zopet do oblasti v državi.

Ministrski predsednik g. Vukičević je pa tudi uvidel, da Davidovičeva demokratska stranka ne more imeti podeljenega srca: polovico v vladi, polovico pri Radiću in Pribičeviću. Zato je od Davidovičevih demokratskih ministrov zahteval, da se odločno izjavijo: ali za vlado, ali proti vladi. Tako je postavljena Davidovičeva demokratska stranka pred končno odločitvijo. Del poslancev gre iz osebnega spoštovanja in dolgoletnega sodelovanja z g. Davidovićem. Drugi del pa hladno pretehtava političen položaj in položaj svoje stranke ter se odločuje za ministre svoje stranke, predvsem za zunanjega ministra g. dr. Marinkovića, ki stalno naglašja, da demokratska stranka mora iti in podpirati sedanjo vladno koalicijo. Za to so tudi bosanski muslimani pod vodstvom dr. Spahe.

Kako se bo stranka odločila? Gotovo je to, da se bo znaten del poslancev odločil za sedanjo vlado. Če se g. Davidović ne bo hotel za to odločiti, bo pač prišlo do hudih potresov v stranki sami. Vlada pa s tem ne bo izgubila večine, Radić in Pribičević pa tudi ne bosta prišla na svoj račun. S celotno Davidovičevo demokratsko stranko sta hotela dobiti večino v skupščini in s tem tudi vstop v vlado. To se pa njima ne bo posrečilo.

Dogodki v Belgradu.

18. okt. Narodna skupščina je potrdila izvolitev vseh poslancev razen treh. V debati je opozicija silno napadla ministrskega predsednika Vukičevića, ki pa je silno mirno in ravnodušno odgovarjal. Njegove besede so udarjale kot kladivo. Zlasti je navajal dokaze s številkami, kako so pri volitvah goljufali Pribičevićevi pristaši. Ovrigel je očitek, da je on kot notranji minister dajal kake tajne volivne okrožnice. Pribičevića pa je spomnil, kako je njegova (t. j. žerjavovska) stranka leta 1925. uničila stotine in stotine družin, ko je bilo nasilje v naši državi kot še nikdar.

V debati je govoril tudi socialistični poslanec Petejan, ki je v govoru očitno pokazal svoje ozke zveze z žerjavovci, izrazitimi kapitalisti.

19. okt. Verifikacijska debata se je končala. Poslanec dr. Korošec, ki je bil izvoljen na Štajerskem in Kranjskem, je odložil kranjski mandat, na njegovo mesto je prišel poslanec Kremžar.

20. okt. Vršila se je volitev stalnega predsednika narodne skupščine. Radičevci in žerjavovci so napeli vse sile, da bi pridobili Davidovičeve demokrate za to, da bi volili demokrate Markovića proti vladnemu kandidatu dr. Periću. Dasi je bil ta predlog za Davidovičeve demokrate zelo zapeljiv, vendar so po ogromni večini volili kandidate radikalne stranke in SLS — dr. Perića, ki je bil izvoljen s 198 glasovi, dočim je dobil Marković 100 glasov. Za podpredsednika sta bila izvoljena musliman dr. Hrasnica in demokrat dr. Marković, za tajnike pa Bedjanič (SLS), Popović (radikal), Stevčić (demokrat) in Valter (radikal). Opozicija, ki je mislila, da bo ob tej priliki vrgla vlado in zavrla neobhodno potrebno delo v skupščini, je bila silno porparjena.

Stari Ljuba Davidović, ki se ne more sprijazniti z radikali, da bi z njimi delal v skupščini, je bil vsled tega izida tako užaljen, da je odložil predsedstvo demokratskega kluba. Klub tega sicer ni hotel na znanje vzeti, vendar se vidi, da je boj med dr. Marinkovićem, ki je za sodelovanje z vlado, in med Davidovićem prišel do viška. Demokrati so zato sklicali za torek sejo, na kateri naj se odloči: ali za vlado ali proti vladi ali pa se demokratska stranka — razcepi.

Ministrski predsednik Vukičević ne prestanto poudarja, da mora skupščina takoj iti na gospodarsko delo, ki je v naši državi sedaj najbolj nujno. Zato ne bo pustil, da bi prišli v vlado tisti, kateri so se skozi vsa leta izkazali docela nezmožni za delo in ki tudi sedaj skušajo začetek tega dela ovirati.

Nam je v resnici žal Davidovića, da naseda Radiću, Žerjavu in Pribičeviću, o katerih vsa država ve iz lastnih izkušenj preteklih let, kakšno je njihovo gospodarsko delo.

SLS slejkoprej stoji na stališču: Sedaj je najbolj potrebno gospodarstvo, ki ga je treba takoj odločno vzeti v roke. Z razdiralci, kot so radičevci in žerjavovci je treba krepko pomesti, sicer pripeljejo državo v polom kot so uničili svoje banke.

Zadnji dnevi teko.

Zadnji dnevi. Obrtniki so že prejeli glasovalne listine. Eden ali drugi jih morda še prejme. Hitite z njimi na pošto! Vsaj v petek 28. oktobra morate oddati na pošto. Iz katkega večjega kraja bi še prišlo, če oddaste v soboto 29. okt. Kasneje je vse zamujeno. Kako se odda na pošto, je bilo vse povedano v zadnjem »Domoljubu« Priporočeno. Vsako pismo na volilni odbor Zbornice mora biti oddano na pošto priporočeno, drugače ne velja nič. Stane to priporočeno nič, ker je poštnine prosto. Kjer pismonoša ne raznaša pisem, je treba stopiti na pošto in sam dobiti pismo. Naj gre gotovo vsak povprašat. Hitite, da ne zamudite!

Za vsak glas gre. Zato storite vsi somišljeniki SLS svojo dolžnost. Opozorite vsakega in vprašajte, če je že volil. Na delo še zadnje trenutke!

Žerjavovci so ga polomili. Njih lista v trgovinskem odseku zavrnjena. Njih stok in jok.

Do 18. oktobra ob 6. popoldne je bilo treba vložiti vse liste za volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Žerjavovski trgovci so vložili listo zadnji trenutek ob pol 6. pop. Toda njih lista ni bila prava in je bila zavrnjena. Vsako listo mora namreč podpisati sto predlagateljev. Toda oni so jih imeli le 99. Napisanih je bilo sicer sto, pa je eden bil na dveh listih in zato neveljavna. Volilni odbor je moral seveda tako listo zavrniti. Ker so prinesli listo zadnji trenutek, seveda niso mogli več vložiti nove.

Brž so tekli tožit v Belgrad. Šla je doli posebna deputacija, ki jo je Žerjav vodil po ministrstvih. Opravili pa seveda niso nič, kajti polomija ostane polomija. Sedaj jamrajo in stokajo po svojih listih, kar pa nič ne pomaga. Le kakšnega »darovinarja« malo potolažijo.

Naši žerjavovci se bodo morali navaditi, da nimajo nobenih predpravil. Tisti čas, ko so druge strahovali, je minil. — Za vse naše ljudi pa je to nauk, da se vsako nasilje enkrat neha. Tudi demokratsko jemlje za vselej slovo.

Kaj pišejo nasprotniki.

Ali je Vukičevićeva vlada parlamentarna? »Kmetški list« pravi, da ne, pa se moti, kajti vsaka vlada, ki ima v parlamentu večino svobodno izvoljenih narodnih zastopnikov, se po pravici imenuje parlamentarna. Vukičevićeva vlada je taka. Da »demokratov« Pribičevićeva in Radičevega kova ni v vladi, je sicer za nje in njih strankarske blagajne neprijetno, za državo in resnični parlamentarizem pa — brez škode.

»Pri nas imamo macedonske volitve,« trdi glasilo samostojnežev, čeprav je dokazano, da tako svobodnih volitev, kot so bile zadnje državnozbornske, še nismo imeli. Za napake, ki so se v zlic izrečnemu ukazu ministrskega predsednika, da ne sme biti na-

silja, vendar tu pa tam zgodile, ni kriva vlada. Ali je »Kmetški list« res čisto pozabil, kaj je pisal o nasilju in brezpravnosti takrat, ko je vodil volitve g. Pribičević? In ali je vlada kriva, če so odnesli radičevci, ko so vsiljevali svoje hrvaške kandidate macedonskim Srhom — krvave glave? Slovenci smo radičevske vsiljivce odpravili lepo po slovensko, Macedonci pa po macedonsko. Ni pa bil radičevski propad v izvenhrvatskih krajih nasilje vlade, ampak volja naroda, ki hoče imeti na svoji zemlji poslance svoje krvi in svojega rodu.

»Kar pa je zavednih in demokratsko mislečih Slovencev, bodo trenutne podpore, ki jih bo absolutizem (sedanja vlada) dal Slovincem, odklonila,« piše »Kmetški list«. — Naše gg. državne poslance in našo oblastno skupščino, ki se bo kmalu sešla, izrečno opozarjamo na zgoraj navedeno zahtevo glasila radičevcev s prošnjo, da jo pri dodeljevanju podpor — upoštevajo.

Za koncentracijo (združitev) vseh poštenih strank. Pod tem naslovom je napisalo »Jutro« v 252. številki. V tej »koncentraciji«, naj bi seveda glavno vlogo »poštenosti« igrali — žerjavovci. To je bilo v Ljubljani v nedeljo, ko je predmetni članek zagledal luč sveta, na račun žerjavovcev smeha okrog poslepja propadle — Slavenske banke.

»Cerkev pri nas ni več verska cerkev in molilnica, ampak čiste navaden političen cirkus.« Te drzne in lažnive trditve je izrekel bivši samostojnež, sedaj žerjavovec poslanec Urek te dni v svojem prvem govoru v Belgradu. Urekovi volivci, med katerimi so gotovo tudi nekateri poštene in verni možje, sedaj lahko jasno vidijo, kakšnega moža so poslali v — državno zbornico!

»Ali veste, da klerikalci od prevrata do danes še niso priredili niti enega svojega shoda v Sloveniji, kjer ne bi ljudem razlagali in slikali Srbov in radikalov kot največje pljačkaše, ki so okradli državo in se polastili slovenskega denarja in mi smo bili tisti, ki smo se borili proti tej klerikalni gonji,« je drzno lagal poslanec Urek v svojem zadnjem govoru in se s tem hotel laskati Srhom, da bi ne razveljavili njegovega poslanskega mandata. G. Urek naj nikar ne misli, da se je z rešitvijo svojega poslanskega mandata rešil tudi odgovornosti za svoje laži.

Pučjevi slavospevi Radiču. G. Pučelj se v zadnjem »Kmetškem listu« jezi na dr. Hohnjeca, ki je bil izjavil, da je z Radičem nemogoče skupno delo. Zato g. poslanec samostojne gospode v uvodniku podrobno našteva radičevo »delo« in njegove duševne vrline. Razumemo hvalisanje g. Pučelja in prav je, da je g. Radiču hvaležen, saj bi bil g. Pučelj drugače v državni zbornici sam, čisto sam. Ampak hvala mora imeti tudi svoje meje, zato se ozmimo na nekateri slavospevec.

Prvi slavospev: »Radič je služil zvesto svojim načelom.« — Kako je s to stvarjo? Vsem nam je znano, da je bilo glavno

Opozarjamo

cenjene čitatelje na letak tvrdke L. Ž. Konjovič Beograd, ki je priložen današnji številki.

Radičevo načelo republika, vsi tudi vedo, da je g. Radič to načelo pred dvema letoma slovesno preklical, kakor je tudi poznali na izpolnilcev številnih kmetom danih obljub, ko je sedel v vladi. V zvestobi nam torej ne more biti pri g. Radiču govora in g. Pučelj je zabrenkal v tem oziru na — napačno struno.

Drugi slavospev: »Radič je služil vedno idealom kmetškega hrvaškega naroda nesebično in požrtvovalno.« — Silno lepe besede, toda g. Pučelj še ni preklical članka v »Kmetškem listu« z dne 16. avgusta 1922, številki 33, ki med drugim g. Radiču očita, kako si je na jako »nesebično in požrtvovalno« način pridobil 10 johov vinogradov v Moslavačkem kraju, kako si je zgradil v Zagrebu hišo mnogomilijonske vrednosti, da si je bil pred vojno revež, in kako je pri ministru za agrarno reformo dr. Miletiču potom dr. Basarička »pospeševal« razdelitev večeposelniške zemlje med potrebne kmete. G. Pučelj naj nam jasno pove, ali je »Kmetški list« številki 33 iz leta 1922, ki je navedeno in še marsikaj hujšega pisal o Radiču in njegovi »sljubezni do kmetškega stanu«, lagal ali pa resnično? —

Tretji slavospev: »Radič ni klonil v najtežjih časih.« Tako poje danes g. Pučelj, toda resnica je čisto druga. Ali se »Kmetški list« spominja, kaj je očital g. Radiču v številki 33 leta 1922 glede njegovega nastopa v hrvaškem saboru med vojno radi reševanja živine? Po vojni je pokazal g. Radič svojo »neuklonjivost« v boju za načela hrvaškega kmeta tedaj, ko se je za Pribičevićeve obznanje skrnil v »sluknjos« palače zagrebškega milijonarja. Pred nekaj dnevi pa je g. Radič globoko klonil s svojo glavjo in s svojimi načeli »prave demokracije« zopet pred g. Pribičevićem, da zveže svoje zahajajočo politično veljavo z najbolj razgrizano protihrvatsko stranko. G. Pučelj naj se torej ne razburja, ako je trdil dr. Hohnjec, da je z Radičem skupno delo nemogoče, ampak naj raje prebira stare letnike svojega »Kmetškega lista« ki tedaj za tednom ni našel na g. Radiču niti ene kake vrline in je pisal o njem še mnoge tako hudih stvari, da si jih ne upamo ponatisniti. G. Pučelj ima lahko g. Radiča, svojega rešitelja in zaščitnika rad, naj mu le poje in gode v čast, zaveda naj se pa, da Pučeljevim slavospevom g. Radiču ne bo sekundiral niti en pameten Slovenec, kajti današnja Pučljeva, Radiču v čast zložena muzika je premalo resnična.

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela Union.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, pravi
poročstvu i. t. d.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«!

DO SVETU
**Po umoru albanskega
poslanika v Pragi.**

Skoro vse češko, nemško in drugo časopisje se peča z umorom albanskega poslanika v Pragi Cena bega. Soglasno je mnenje, da niti umora vodijo v Italijo, kjer da je dobil morilec denar in orožje. Italijani se seveda radi tega delajo zelo ogrožene in je italijanski poslanik v Belgradu pri našem zunanjem ministru celo ugovarjal pisavi našega časopisja, ki seveda ne more olepšati Italije. Minister je odgovoril poslaniku, da časopisju pač ne more ukazovati, da bi pisalo tako kakor žele Italijani. Nekateri listi pa dolže albanskega poslanika na Dunaju, da je sporazumno z albansko vlado naročil umor Cena bega, ki ni maral zveze z Italijo. Seveda tudi albanski poslanik na Dunaju to taji. Naj albanski vladni krogi še tako tajijo zveze z umorom, vendar ne bodo mogli utajiti, da so bili Ceni begu radi njegove nam prijazne politike skrajno sovražni, tako sovražni, da se Cena beg, dasi je bil v albanski državni službi, ni upal v svojo domovino in je pred meseci, ko so bile diplomatske zveze med našo državo in Albanijo prekinjene, ostal v Belgradu, čeprav ga je albanski poglavar Ahmed Zogu klical domov. Ahmedu Zogu ju pa tudi ni dosti za umorjenega poslanika in se najbrže na tihem umora veseli, kar kaže zlasti to, da na mrtvaški oder Cena bega niti ni poslal venca, kar so storili še celo vladarji in zastopniki nekaterih tujih držav. Iz najnovejših vesti pa povzamemo, da je morilec albanskega poslanika dobil denar od Italije v svrhu »študije«. Kakšne so bile te »študije«, je pokazal krvavi dogodek v Pragi.

Provladno gibanje v severni Albaniji. V vsej Albaniji, zlasti pa v severni vlada med ljudstvom veliko nezadovoljstvo nad sedanjim vladnim režimom. Le z brezobzirnim terorjem — smrtno obsodbe in obešanja so na dnevnem redu — se Ahmed Zogu drži na vladi. Odpor proti njemu se je pa po umoru Cena bega zlasti na severu poostiril. Cena beg je bil namreč v severnem delu Albanije zelo priljubljen in so ga tam naravnost imenovali svojega »gospodarja«. Ahmed Zogu je seveda hitro zvedel za njemu nevarno gibanje in je že poslal na sever vojaštvo, ki naj vsak izbruh nezadovoljstva brezobzirno zatere. Pa tudi v albanski vladi ni vse v redu. Mnogi poslanci so nezadovoljni z Ahmedovo politiko, ki je pripeljala Albanijo v popolno odvisnost Italije. Prjšlo je med njima do tako hudega spora, da je vlada odstopila. Ahmed Zogu je v tako velikih škripcih, da je baje poklical na pomoč italijansko vojaštvo, kar bi pomenilo novo izzivanje Jugoslavije od strani Italije. Da bo naša država proti temu najodločnejše nastopila, je jasno, ker ne more trpeti, da bi z meje balkanske države gledali v našo državo italijanski bajoneti. Naša država se bo pritožila pri Društvu narodov.

Schichtov način pranja

**Namočiti v ekstraktu za
pranje „ŽENSKA HVALA“
Izprati s Schichtovim
TERPENTINOVIM MILOM.**

Bolgarski kralj Boris se bo poročil z italijansko princezino Ivano. Bolgarski kralj Boris se je tekom svojega bivanja zaročil z italijansko princezino Ivano. Ker pa je on pravoslavne vere, nevesta pa katoliške, se je zavezal, da bo otroke vzgajal v grškokatoliški veri.

Bolgarija obsoja atentate. V bolgarski narodni skupščini je imel ministrski predsednik Ljapčev velik govor, v katerem je ostro obsodil atentate komitskih tolpe. Izjavil je, da so takšni napadi tudi za Bolgarijo največji zločin, ki se ji more storiti. Zato bo vlada napela vse sile, da te morilske tolpe uniči.

Skupen nastop naše in grške vlade proti komitom. Bolgarski komiti ne vpadajo samo v naše ozemlje, ampak tudi grškim obmejnim krajem ne dajo miru. Zato sta se naša in grška vlada odločili, da bosta skupno nastopili, če treba tudi z vojaštvom proti komitom, da zavarujeta obmejno prebivalstvo pred nadaljnjimi napadi.

Romunski ministrski predsednik grozi kraljici z republiko. Boj med romunsko vlado, ki ji načeljuje Bratianu in opozicijo, se nadaljuje. Opozicija in zlasti kmetijska stranka pripravlja tla za povrnitev princa Karola na romunski prestol. Te dni je že odšlo posebno odposlanstvo v Pariz h Karolu, da se z njim dogovori o njegovi vrnitvi. Bratianova vlada pa je zelo odločna nasprotnica Karla in ne mara nič slišati o njegovi vrnitvi. Tudi kraljica vdova je bila do zadnjega časa na strani vlade, sedaj pa si je jela približevati Karlovim pristašem in govori se, da pojde ona sama v Pariz k sinu Karlu, da ga pripravi za povratak v domovino. To pa je ministrskega predsednika Bratianuja tako ujezilo, da je kraljici zagrozil, da bo oklical republiko. Bratianu namreč ve, da bi bilo z vrnitvijo Karla, njegove vlade in slave konec. Te dni je dal zapreti tajnika finančnega ministrstva, ki se je vrnil iz Pariza ter prinesel več pisem princa Karla na razne politične osebnosti.

Občinske volitve na Češkoslovaškem. V nedeljo 16. t. m. so se vršile na Češkoslovaškem občinske volitve. Posamezne stranke so obdržale dosedanje število glasov, tako da te volitve na vlado ne bodo imele nobenega vpliva.

Pet dni govoril. Pretekle dni se je vršilo v sedanjem glavnem mestu Turčije v Angori večdnevno zborovanje kemalistične ljudske stranke. Prvih pet dni je govoril njen predsednik Mustafa Kemal, ki je opisoval zgodovino Turčije po vojni. Pač vztrajen govornik.

10 letnica ruske sovjetske republike. Te dni je preteklo 10 let, odkar so v Rusiji pregnali carja in ustanovili sovjetsko republiko. Ta dogodek so proslavili z velikimi svečanostmi, ki so se vršile po vsej Rusiji.

Kruta obsodba. Te dni je 30 Poljakov skrivaj prestopilo poljskorusko mejo. Nameravali so v Rusiji razprodajati raznovrstno blago. Zalotile pa so jih ruske straže, ki so vse Poljake zaprle in jih postavile pred sovjetsko sodišče. 20 so jih obsodili na smrt in takoj ustrelili, 10 jih pa še čaka na sodbo.

Boj za nov šolski zakon v Nemčiji. Te dni je predložil katoliški centrum parlamentu osnutek novega šolskega zakona. Proti temu osnutku je nastopila takoj vsa opozicija in liberalna ljudska stranka, ki je sicer v vladi. Kakor pri nas, tako bi namreč tudi v Nemčiji liberalci in socialni demokrati vpeljali brezversko šolo, ki je pa seveda katoličani ne morejo dopustiti. Boj za šolski zakon bo zelo hud in ni izključeno, da bodo pozvali narod na volitve, da odloči za ali proti.

Rudarski štrajk v Nemčiji. Pretekli teden je izbruhnil v srednjemškkih rudnikih rudarski štrajk. Rudarji zahtevajo povišanje plač. Pri pogajanjih je prišlo med njimi in delodajalci do sporazuma: plače se bodo rudarjem zvišale za 11 odstotkov. Po tem uspehu so se rudarji zopet vrnili na delo.

Žena je pripeljala moža v bolnišnico in strežnica je vprašala, če ima dokumente. »Ne«, odvrne žena, »pravi da ima — slepiča.«

Ona: »Moj oče so rekli, da se ne smeva preje vzeti, dokler ne boš kaj zaslužil.«
On: »Moj pa pravijo, da zaslužim batine, torej se lahko takoj vzameva.«

NOVIČAR

Škofovski posveči.

Jugoslovanski škofje so imeli sredi tega meseca v Zagrebu teden dni trajajoč posvet o vseh cerkvenih zadevah v Jugoslaviji.

Sklepali so o katoliški akciji, to je o centrali vseh katoliških društev po hrvatskih krajih. S tem so dobila hrvatska katoliška društva potrebno enoto. Način te organizacije je povzet po italijanskem in francoskem vzorcu. Slovenija, ki ima centralne organizacije že do zadnje točke izvedene tako, kakor so zrastle iz naših slovenskih razmer in se pokazale tudi kot najbolj prikladne, bo ostala pri dosedanjem načinu katoliške organizacije.

Škofvska konferenca se je pečala tudi z gmotnim vprašanjem duhovščine, ki po mnogih krajih živi v veliki bedi. Škofje so poslali na ministrstvo tozadevno spomenico.

Ugotovilo se je tudi, da je dotiskana staroslovenska mašna knjiga, ki je bila doslej tiskana samo v težko čitljivi glagolici, sedaj pa v latinici. Vprašanje rabe staroslovensčine pri službi božji se bo rešilo s konkordatom (pogodba med Cerkvijo in državo).

Dalje so škofje poslali ministrstvu vloge glede ukinitve krščanskega nauka na nekaterih šolah.

Končno se je sklenilo, da se skliče za celo državo evharistični kongres ter se je za pripravljala dela sestavil odbor.

Drobne novice.

d Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze se je vršil v Ljubljani 16. t. m. Občnega zbora se je udeležil tudi minister za socialno politiko dr. Gosar, ki je podal kratko poročilo in ki mu je zbor izrekel popolno zaupanje. Iz poročila predsedstva je razvidno, da Zveza pridno dela in da pridobiva na članih. Sprejetih je bilo več sklepov glede okrepitve organizacije.

d Cestni zakon. Načrt za novi cestni zakon je gotov ter bo v kratkem predložen uarodni skupščini.

d Nič več papirnatega drobiža. Ves papirnati drobiž je bil s koncem septembra vzet iz prometa ter se sedaj sežiga v neki belgrajski tovarni. Izdanega je bilo drobiža za 175 milijonov, sežgali ga bodo seveda precej manj, ker se je ostali porazgubil.

d Vas Lopata v občini Veliki Pirešiči pri Celju je priključena občini Celje okolica. Oblastni odbor in veliki župan sta s tem na obe strani zelo ustregla.

d Pri občinskih volitvah na Raki je zmagala Slovenska ljudska stranka nad združenimi nasprotniki.

d Vožnji red na dolenski železnici se vendar spremeni in sicer s 1. novembrom. Vlak, ki je odhajal iz Kočevja ob pol petih zjutraj bo vozil eno uro pozneje. Kako mučno bi bilo pozimi v hudem mrazu tako zgodaj kot sedaj na vlak iz oddaljenih ob-

čin. Najbolj neroden pa je bil večerni vlak, ki je iz Ljubljane odhajal zvečer ob 8. Ob 6 so zaprti uradi in prodajalne, zato je bil čas čakanja silno dolg in je marsikoga zapeljal po nepotrebnem v gostilno. Odslej bo ta vlak odhajal iz Ljubljane ob tričetrt na 7. S to spremembo bo posebno ustrezno vsem občanom od Grosuplja do Kočevja. Proga Ljubljana—Novo mesto pa dobi še en vlak dopoldne iz Novega mesta, ki je tudi potreben, ker dosedaj je bila večina premalo vagonov. Za to spremembo se je mnogo zavzemal in uspel poslanec Skulj.

d Špijoni. Italijani imajo v naši državi, zlasti v Sloveniji in Dalmaciji celo množico špijonov, ki jih sijajno plačajo. Prinašajo jim neprestano razne podatke, ki bi jim v slučaju vojske dobro služili. Te dni se je posrečilo finančnim organom v Dalmaciji prijeti nekega kmeta, ki se je hotel vkrcati na neki čoln ter prenesti fašistovski organizaciji na italijanskem otoku Castovo pismo, v katerem se javljajo podrobni podatki o naši vojni mornarici. Naše ljudi opozarjamo, naj pazijo na razne sumljive mlade ljudi, ki so došli iz zaslužnjega ozemlja (morda celo taki, ki so se dali sami izgnati, da so bolj varni v svojem delu). Italijanskemu zahrbtnemu špijonstvu treba narediti konec.

d Prva dva podmorska čolna naše voje mornarice bosta došla te dni v Split. Prvi nosi ime »Hrabri«, drugi pa »Nebojša« (Brez strahu).

d V župnijo Komendo pri Kamniku je pretekli ponedeljek došel novi g. župnik in duh. svetnik Janez Zabukovec. Obilo blagoslova božjega!

d Upokojeni župnik išče pomožne službe, je rodom Kranjec. Dogovor potom Domoljuba.

d Popravek. Piše se nam: Na kmetijski razstavi v Ljubljani je bila mlekarška zadruga v Sevnici za razstavljeno blago odlikovana z bronasto kolajno, kar je pa »Domoljub« izpustil. Vas prosim, da popravite. — Jožef Mihelčič, načelnik zadruge.

d »Domovina« zopet laže, da ni pisala proti veri. Žerjavovski tednik vzlic vsej vsiljivosti ne more prodreti med poštno ljudstvo, ne samo zato, ker je glasilo žerjavovske stranke, ki je največja gospodarska škodljivka našega naroda, temveč tudi zato, ker je bilo v njej že mnogo takega priobčenega, kar veri in Cerkvi na ta ali oni način izpodkopava tla. Maloštevilni naročniki seveda žerjavovcem ne morejo pomagati na konja, zato se poizkuša »Domovina« vtihotapiti tudi v poštno krščanske hiše s trditvijo, da ni proti veri in da ni pisala proti veri. »Domovina« nam naj zato jasno odgovori na sledeča vprašanja: Ali je pisala v štev. 15 od 14. aprila 1922 proti verski resnici o nebesih? Ali ni trdila v št. 43 od 26. oktobra 1923, da so vse pravljice o Antikristu — gluposti? Ali ni poročala v štev. 18 od 2. maja 1924 v popolnoma protiverskem smislu o Bogu, Materi božji, o

sv. Trojici, svetnikih itd.? Ali se »Domovina« ni grobo pregrešila proti Cerkvi v štev. 47 od 24. novembra 1922 v sestavku pod naslovom »Slana«, nato v štev. 15 od 10. marca 1925 v povesti »Zavržena ljubezen«, potem v štev. 51 od 22. decembra 1922 v spisu »Novi kardinali«, nadalje v štev. 51 od 22. decembra 1922 v sestavku »Molitve za mir« in končno v štev. 11 od 14. marca 1924 v dogodbi »Kosti«? — »Domovina« naj se nikar ne izumika in naj na naše resno vprašanje resno odgovori, kajti slepomišenja, da »Domovina« ni pisala proti veri — mora biti konec.

d Krajevni odbor Rdečega križa se je ustanovil v Rajhenburgu. Za predsednika je izvoljen g. župnik in poslanec Tratnik.

d Na Krekovi meščansko-gospodinjski šoli v Zgornji Šiški se je začel pouk ta teden. Šole vodijo šolske sestre, ki so znane kot strokovnjakinje v vodstvu gospodinjskih šol.

d Na dr. Krekovi meščansko-gospodinjski šoli v Zg. Šiški pri Ljubljani se prične šesttedenski večerni kuharski tečaj dne 3. novembra t. l. Udeleženske tečaja z dežele lahko dobe za dobo tečaja stanovanje in preskrbo v zavodu. Pojasnila daje in priglasje sprejema do konca tekočega meseca vodstvo gospodinjske šole v Zgornji Šiški.

d Katoliška gimnazija v Zagrebu. Poldoben zavod kot je naš v Št. Vidu zidata v Zagrebu zagrebški nadškof in djakovski škof. Zgradba ne bo ena sama velika kot je naša, temveč jih bo sedem. Zavod bo kar najmoderneje opremljen, bo imel lastno bolnico in zvezdarno. Prostora bo za 500 dijakov. Upajo, da bo s prihodnjim šolskim letom zavod že otvorjen. Bog daj svoj blagoslov velikemu delu.

d Umor hrvatskega kmeta Talana pred sodiščem. 10. t. m. se je vršila v Zagrebu razprava proti N. Rustanu in Štefanu Micudaju radi umora kmeta Talana v volivnem boju, o čemer smo svoj čas obširno poročali. Rustan se je izgovarjal na to, da je bil pijan in se ničesar ne spominja, Micudaj je pa tudi vse pozabil. Obsodba se je glasila: Rustan oproščen, Micudaj 3 mesece. Javnost je bila silno presenečena nad to sodbo in se je državni pravdnik pritožil na višje sodišče.

d Škratica precej razsaja v Zagrebu. Obolelo je nad 100 oseb, od katerih so nekatere umrle.

d Tovarno za letala sezida neka francoska tvrdka v Rakovici pri Belgradu za 60 milijonov dinarjev.

d Umrli je nagloma na Nižje Avstrijskem na svojem posestvu knez Karl Auerperg, lastnik Soteske in Kočevja, v 69. letu starosti. Pokojnik je bil knez v pravem pomenu besede: izobražen ter obenem srčno dober. Mir njegovi duši!

d Štiri motorne brizgalne na delu. Dne 18. t. m. je začelo goret v Bizoviku pri Ljubljani pri mizarškem mojstru Hribarju. Hiša stoji sredi vasi in bi pogorela vsa vas, če ne bi bile takoj na mestu štiri motorne brizgalne najpreje iz domače vasi, nato iz Vevč, Most in Ljubljane. Omejili so ogenj ter gorečo hišo hitro pogasile. Škoda znaša 40.000 Din.

d Vile so se mu zasadile v glavo. Iz Hotiča pri Litiji se poroča: Prošli četrtek je hotički župan g. Jakob Zupančič na skednju odmetaval otavo. Pri tem mu je pomagal sosedov sin, 14 letni Tonček Juvan, županov nečak. Po dokončanem delu je pogledal župan skozi lino in ker ni nikogar spodaj videl, je vrgel senove vile skozi lino. Prestraši ga silen in obupen klic, kajti nesrečni Tonček je bil slučajno dole in so mu vile priletele v glavo in se mu zasadile v možgane. Dečka so takoj peljali v bolnico, kjer pa je nezavesten podlegel ranam in umrl. Občno so žalje vlada med vsemi občani nad to nesrečo, ker je g. župan izredno priljubljen in pri vseh spoštovan.

d Zagonetna smrt. Dne 19. oktobra t. l. popoldne je prihitela žena nekega posestnika v Čermošnjicah pri Stopičah k želez. upokojencu Antonu Prevanju in mu pravila, da se hoče njen mož na podstrešju ustreliti ter ga prosila, naj to prepreči. Ta je takoj hitel na podstrešje, da prepreči nesrečo. Kmalu pa je počil na podstrešju strel, na kar je vse utihnilo. Na to so hiteli sosedje na podstrešje, kjer so našli posestnika neranjenega, Prevanjo pa v nezavesti. Prenesli so ga na to takoj na prosto. Posestnik je bil popolnoma zmeden in ni dal nikakih pojasnil. Nezavestnega Prevanjo so naložili na avtomobil, ki je privozil slučajno mimo po cesti, ter ga odpeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer pa je kmalu izdihnil, ne da bi se še kaj zavedel. Zdravniška preiskava je dognala, da pokojni Prevanja nima nobenih ran. Vzrok smrti se bo še dognal.

d Smrtne nesreče otroka. V Spodnjih Lokah se je nahajal na reji pri neki kmetici enoletni sin knjigovodkinje Zdravko Bizjak. V nedeljo se je smukal otrok nekaj po kuhinji. Pri tem se je po nesreči prevrnil nanj velik lonec vročega kropa. Vsega opečnega so prepeljali dečka v ljubljansko bolnico, kjer je pa v ponedeljek podlegel opeklinam.

d Nesreča z avtomobilom. V ponedeljek zjutraj se je vračala godba Kat. Omladine iz Prečine v Maribor. Godbeniki so se peljali na »Ford« avtomobilu, last mariborskega izvoškega g. Völkerja. Ko je avto vozil od Jarenine proti Sv. Marjeti v silno strmi klanec, je motor nenadoma odpovedal in avto je začel vedno hitreje drčati nazaj. Nekaj časa je šlo še po cesti, nato pa je zdrčal voz v jarek, se prevrnil in razbil. K sreči so odnesli potniki in šofer le lažje praske, pač pa so razbita godala omladinske godbe. Škoda je precej znatna.

d Majhen vzrok — velika posledica. Delavca Matijo Voglarja v Ptujju je pred tremi meseci njegov mali kužek malo oprasnil. Voglar se za malo ranico ni zmedil. Sedaj pa se je pojavila steklina. Hitro so ga prepeljali v Zagreb, toda rešitve ni več. Bilo je prepozno.

d V pretepu obstreljen. V Skokah pri Hočah so se fantje sporekli v gostilni, prepir pa se je nadaljeval še na cesti. Nazadnje je nastal splošen pretep, tekem katerega je padlo več strel. Anton Divjak, 27-letni kmetijski sin, se je nenadoma zgrudil, težko ranjen v trebuh. Kroglja mu je obti-

čala v trebušni votlini. Dosedaj se še ni dalo ugotoviti, kdo je oddal usodni strel.

d Ogromen požar v kaznilnici v Skoplju. V veliki skopljski kaznilnici je dne 16. t. m. izbruhnil silen požar. Ognjegasci, vojaštvo in policija so z največjim naporom reševali kaznjence. Gašenje je bilo otežkočeno zaradi ozkih ulic, vendar se je posrečilo požar omejiti. Zgorelo je celo zgornje nadstropje in je škoda velika. Človeških žrtev ni bilo. Kaznjence so začasno spravili v garnizijske zapore.

d Usodna šala. V vinogradu Josipa Nikolića v Banatu so praznovali družinski praznik. Vsi so ga že malo nalezli. V tem razpoloženju se spomni sicer vrl in pošten fant Franjo Lohardi, da ima oče v podstrešju staro puško na petelina, ki je že dolgo, dolgo ni rabil. Prinese je s podstrešja, v šali nastavi puško svoji svakinji na prsa in ji zakliče: »Sedaj pa moraš umreti!« Svakinja je zagrabila cev, da bi jo obrnila proč, v tistem trenutku pa se fantov prst dotakne petelina, puška počni in svakinja pade s prestreljeno glavo mrtva na tla. Fant se je skoro onesvestil od strahu ter se takoj sam naznanil orožnikom.

d Novica za Belgrad je sedaj sodna obravnava proti nekemu Štepiću, ki je bil svoj čas uradnik v notranjem ministrstvu. Državno pravdnštvo ga je obtožilo, da je poneveril več kot poldrugi milijon državnega denarja, da je kupčeval z dekleti, ter da je imel v Belgradu dva ponočna zabavnostna lokala, vse plesalke in godbenike v teh lokalih pa da je imel vpisane v notranjem ministrstvu kot — državne uradnike, ki da jih je država seveda tudi plačevala. Štepić pa hoče sedaj vsvo krivdo zvaliti na bivšega notranjega ministra Božo Maksimovića, kar pa označuje državni pravdnik kot navadno pravljico. — Naj se le kida gnoj iz belgrajskih ministrstev, preje ne bomo nikamor naprej prišli.

d Iz Združenih držav Amerike. Eveleth, Minnesota. Poteklo je že nekaj časa, kar se nahajam v Zjed. državah Amerike, pa se mi ne dopade tukaj prav tako, kakor sem pričakoval. Delavske razmere so jako slabe, delavcev je veliko, a dela malo in draginja velika. Dela se vsak dan ter se zasluži od 4.20 do 5.80 dolarjev dnevno. V tej naselbini živi večina Slovencev, kateri tudi pridno obiskujemo večerno šolo, kjer se učimo pravilnega angleškega branja in pisanja, kar nam v današnjem življenju mnogo koristi, zakaj za tistega, ki ne razume angleškega jezika, je zelo hudo. — Pošiljamo iskrene pozdrave vsem domačim, posebno pa fantom in dekletom v Kočevju slovenski fantje, stanujoči na Evelethu: John in Tony Strah iz Kočevja, Matej Peterlin, Al. Vesel iz Ribnice, Al. in John Vouk in Al. Erjavc iz Višnje gore, Dominik Blatnik, Šica, Fr. Škulj, Al. Janežič, Ig.

d Čudo moderne razsvetljave. Najvišji stolp na svetu — Eifflov stolp v Parizu — je dobil to jesen novo razsvetljavo, ki jo kažejo ob večerih zavzetim Parižanom. Razsvetljava posnema strele, ki švigajo v vrh stolp, požar, ki objame vse ogromno železno ogrodje ter curke vode, ki gase požar. Strele obenem spremlja temno gromenje. Ko so Parižani prvič to zagledali, so

Vse vrline ki jih gospodinja zahteva od MILA, vsebuje naše milo znamke »GAZELA«; zato pri Vašem trgovcu zahtevajte samo tega.

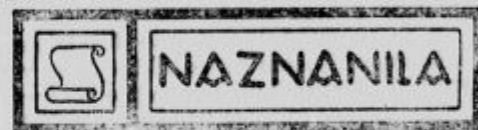
bili v resničnem strahu, toda ko so doznali, da je vse le umetno z elektriko prirejeno — celo curki zelenkasto-bele vode, ki iz nevidnih cevi šviga po plamenu, je sama elektrika — so se pomirili in zavzeti gledajo to moderno čudo električne razsvetljave.

d Kaj so sklenili francoski katoličani. Na Francoskem se v zadnjih letih silno pridno prirejšajo katoliški shodi, kateri so vedno bolj obiskani. Tak katoliški shod se je vršil 9. t. m. v St. Kentenu, kjer so katoličani sprejeli slovesen sklep, da ne bodo ne naročevali ne brali protiverskih časopisov. Francoski katoličani bridko občutijo, kam je pripeljalo narod in zlasti mladino čitanje brezverskega tiska.

d Za jezik ga je ogoljufal. Mister Noz iz Radoma na Poljskem živi v Londonu in je bogat. Povabil je svojega brata na Poljskem, naj pride v London, toda preje naj se nauči angleškega jezika. Brat je takoj poiskal dobrega učitelja, da ga nauči angleški. Po daljšem času je ta brat mislil, da zna že dovolj angleškega ter je pisal bratu v London, da naj pride ponj, zakaj z angleščino si bo že za silo pomagal. Ko londonski brat pride v Radom, se hoče radomski brat postaviti s svojo angleščino ter nagovori angleškega brata v najčistejši latinščini: »Salve, frater, tuus Moses te salutatur. Quid novi in familia nostra?« (Pozdravljen, tvoj brat Moses te pozdravlja. Kaj je novega v naši družini?) Londonski brat ni razumel nobene besede. Morala sta se pogovoriti po poljski. Učitelj pa, ki ni znal nobene besede angleškega, pa je hotel vendarle zaslužiti, bo pred sodiščem pral svojo prevaro.

d Pri odebelelosti povzroči naravna »Franz-Josef-grenčica« prebavo in napravi telo vitko. Mnogi profesorji predpisujejo »Franz-Josef« vodo kot celo proti odebelelosti srca zelo dragoceno sredstvo, in sicer zjutraj, opoldne in zvečer po tretjino kozarca. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

d Pomnite! Schichtovo milo izda dvakrat več, če se perilo namoči v Žensko hvalo.

n Vsaka objava prireditve, pri kateri se običajeno pobira vstopnina stane tolikokrat po 25 par, kolikor besedi ali številki obsega. Denar se mora vpslati naprej, lahko v znamkah. Brez vnaprejšnjega plačila se objava ne priobči.

Kranjska okolica. V soboto zvečer in v nedeljo 30. oktobra t. l. ob 4. popoldne priredi Ljudski oder v Kranju krasno hrvaško narodno igro s petjem »Graničarje«.

n Višnja gora. Kat. slov. izobr. društvo vpripori v nedeljo 30. t. m. zvečer kot uvod k sezoni 1927-28. zgodovinsko igro »Dekle z biseric«. Med odmori igra društvena godba.

n Gorje. V nedeljo 30. oktobra in 6. novembra bo v »Gorjanskem domu« ob 7. zvečer igra »Stari in mladi«.

PO DOMOVINI

Radovan Hrastov:

Ljubljanski sprehodi.

I. BRŠLJANA NI...

Ljudski dom.

Z oderskega zastora visi slika, velika, zelo velika slika. Okoli nje rob, črn, močno črn rob. Širok, nenavadno širok. Na oglih črnih, širokih robov, so venci, lavorjevi venci, lični, s slovensko trobojnicjo prepeti.

In slika sama! Živa, topla, vabljliva, resnična. Kakor da stoji resnično pred nami, zaživi oseba na papirju in vemo, da je to naš Krek, kakršen je bil nekda, nekda...

Nekda! Pred desetimi leti in prej... tedaj, ko je še hodil od vasi do vasi, od shoda do shoda, od moča do moča... tedaj, ko je raz odrov družbenih domov in še drugod, kjer je bil, govoril, neprestano govoril, govoril... Tedaj, ko je bil povsod in vselej, kadar in kjer ga je potreboval narod in posameznik. Tedaj, ko je v svojih govorih neprestano ušil in v sebi in v narodu budil vero in upanje do boljnih dni in časov. Ko je sadil v duše in srca ljubezen do tiste domovine, združene in po davnih vekih svobode, — ki jo sam dočakal ni...

Prav tak je nocoj na sliki, veliki, črno obrobjeni sliki: s smehom na licu, prijaznega, toplega pogleda... Z levico v hlađenem žepu, desnico dvignjeno v preroško gesto...

Prihajajo.

Ne mnogi, pa izbrani. Izbrani, kakor bi jih bil iskal izmed tisočev tistih, ki so ga poznali in ljubili. Izbrani izmed vseh stanov, katerim je on vsakemu posebej posvetil svojo skrb in ljubezen.

Vsak, kdor je bil, je bil res. Ves: duševno in telesno. In s hotenjem in zavestjo: radi njega, samo radi Kreka...

Ko prihajajo v gručah in parih in poedinet, jih gledam in berem z obrazov bolečino ob po-

n Blatna Brezovica. Dramatični odsek gasilnega društva otvori letošnjo sezono v nedeljo 30. t. m. ob 7. zvečer s kmečko žaloigro »Mlinar in njegova hči«. Vabimo cenj. občinstvo, da se v obilnem številu udeleži te krasne predstave.

n Za vinogradnike. Ker se drž. trtnice v Bršlinu pri Novem mestu ukinejo, se vsi slovenski vinogradniki opozarjajo na pravočasno nabavo raznega trtnega materiala, ki ga ima ta trtnica v prvina kakovosti na razpolago. Cena za 1000 komadov cepljenk je 1500 Din, za 1000 komadov korenjakov 250 Din, za 1000 ključev 100 Din.

n Zrebanje efektne loterije za zgradbo »Ljudskega doma« v Novem mestu se vrši 13. novembra. Akcijski odbor se je potrudil, da se je razpečalo čim več srečk. Prilika je pa še, da se iste naroče pri tajniku Josipu Mundi, uradniku Ljudske posojilnice v Novem mestu. — Mnoge tvrdke in zasebniki so darovali nebroj lepih dobrotkov. Akcijski odbor si šteje v dolžnost, da se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje. Priporoča se pa še onim zasebnikom in tvrdkam, na katere se je obrnil, a se prošnji še niso odzvali, da to store v najkrajšem času. Zlasti se zahvaljuje akcijski odbor damam, ki so pri nabiranju dobrotkov sodelovale. Dobitki bodo v kratkem razstavljeni v prostorih prosvetnega društva poleg trgovine J. Krajec nasl.

gledu na sliko, ki visi sredi oderskega zastora. In zdi se mi, kakor da čujem neslišno šepetanje ustnic vseh teh mnogih, ki vstopajo: ali je res že deset let? Deset dolgih let...?

Posedajjo, a oči ne odmaknejo s slike. Vsak hip in naj se obrnem po dvorani s pogledom kadalikoli, vidim vedno in vedno: vseh oči so uprte v sliko Evangelista, ki je zaživel ves in pred vsemi s smehljajem na licu in s korajžno, preroško gesto.

O Janez, zakaj le Tvoja slika — in ne Ti sam...?!

Opazujem.

Kakor pisano polje se zdi: ženiče v rutah poleg starcev z zalisci in nagubanih lic in žuljevih rok, gospodje s svileni kravato poleg delavca trpina z zavihanim ovratnikom, gospodične vseh sort in stopenj poleg očalarskih študentov, prepasanih čez pas in zimsko jopico... duhovni gospodje s črnimi in rdečimi pod vratom.

Kakor v življenju, tako se je zbralo tudi tu vse različno in od vsepovsod. Sami prijatelji, znanci, ljubljenci pokojnika.

Ni nemira med njimi in po dvorani, kakor je navadno vedno in povsod pred pričetkom. Ni ga! Kakor blagoslov počiva med navzočimi mir, tih, blažen mir.

V ta mir vstopi še Zaporočec Bogdan, kazak in veliki hetman »Sišč...«. Težki, lomljeni so njegovi koraki — in v meni se utrne misel, da so morda trudni tudi zato, ker ve in se zaveda, da je edini še izmed »naroda«, ki sme in more priti nocoj. Zakaj eden je tam preko... v tuj zemlji, da ne more in ne sme, ne sme... Slopja in čenega ni več. Ostap pa živi le na veliki, črno obrobjeni papirnati sliki, obešeni raz odra nocoj ta večer...

Ostap, častni Hetman, Janez Evangelist!

V dveh, treh besedah cel spored:

Najprej nam čuvstveno razodene mlad akademik v deklamatorski besedi tisto pesem o bršljanu, spočeto dobi ob Adriji sinji, posvečeno v davnih dneh od pokojnika materi svoji pokojni... Takrat ni vedeti mogel, da bomo žalovali vprav z istimi njegovimi besedami tudi za njim in tako kmalu in tožno: bršljana ni...!

... vse je — skalovje, valovje in cvetje, toda bršljana, bršljana pa ni!

Ne morem vedeti in povedati, kolikim so se zaliskrile oči in kolikim so same od sebe iz žalostne duše silile vanje solze, — videl sem pa mnogo rok, ki so iskale roba in ga dvigale k očem...

Se ena deklamacija je bila in predavanje. Le eno bi rekel k njemu: ali je kdo že pomislil kdaj,

* Krek sam ter nekateri njegovi najbližji prijatelji so tvorili nekako društvo, ki so ga imenovali »Sišč« (= pokrajina, kjer so prebivali naši pradedi). Člani so se sami imenovali Kazaki ali pa tudi Zaporočci (Zaporožje je kraj v Poljski, znan iz romana »Z ognjem in mečem«) in so imeli tudi kazaska imena. Tako je bil Krek »Ostap«, dr. Brečelj pa »Bogdan«, Hetman pa pomeni častnika. O vsem tem lahko podrobno bereš v lanskem »Mentorju«.

* To pesem je zložil Krek v Dalmaciji, kamor je šel žalovati za svojo materjo, ki mu je tedaj umrla. Toda tudi ta divno lepa zemlja ob morju ga ni mogla potolažiti, zakaj vse drugo ni nič, če matere (= bršljan) ni

koliko truda in iskanja in potov je vloženega v vse tisto, kar nam je bil dozdej razgrnil pred nas o velikem pokojnem njegov prvi in neumorni raziskovalec, gospod profesor Dolenc? Kakor pri tukaj tako: — šele pozni rodovi in morda zanamci bodo vse to umeti znali in mu bodo slavo peli, ko je že slišal več ne bo...

Tudi to je med nami v slabost popisana stran.

Ko sem odhajal, se mi je ponavljal v ušesih spev violine, ki sem ga tistega večera čul. Toplo in milo je zaigral mladenič, da je trgalo v dušo in se je zdelo, kakor bi tudi strune jokale na violini in še duše vseh tistih, ki so bili in čuli...

Zastoj je vsak klic in vse nevidne solze — bršljana vendarle ni...

Ni!

* Gospod profesor se namreč že več let trudi in zbira pokojnikove rokopise in druge spise, ki izidejo potem v knjigi. Letos bo izšel II. zvezek teh »Krekovih zbranih spisov«, dosti jih ni nič popisal, zato je iskanje tembolj težko. vseh vrednih slovenskih stvarih, vem, da bo tudi

Popotna pisma.

(Nadaljevanje.)

VIII.

V Praprotnem bereva tablico in zavijeva na bližnjico pod hrib. Steza je in ne pot. Zato vprašava, če pojde s kolesom, — in po gorenjsko se nama povedali fantje: »Pojde! nekaj se bosia vozila, nekaj pa nosila...« Namreč kolesa. — Tožno tako je bilo.

Krasna pot. Ampak le, ko bi se našel kdo, ki bi jo uredil v še lepšo, da bi tembolj vabila. Ponekod je namreč od hudournikov razkopana in docela raztrgana. Pa ga ni, tistega! In ga menla zlepa ne bo. Imajo sicer v Selcih podružnico SPD, ali ta ima druge brige. »Krekova koč« na Batštovcu in še kaj. Kadar bo čas imela in denar, bo ravno tu imela hvaležnega posla.

Selška dolina bi namreč lahko postala vse bolj vabljliva in bi se mogla razviti v prekrasen letoviški kraj — saj je tudi kakor ustvarjena za to. Mirno je v tej dolini, brez hrupa, vprav za letnikovanje. Krasne izletne točke so razpostavljene skozi in skozi od Loke do Selc in še naprej do Železnikov in Sorice fare. Vabljlive tablice so obešene po zidovih hiš od planinskega društva, še bolj prijazno in pristrčno vabi trata in reber zelena in hosta.

Toliko zastran tujskega prometa, kar sem obljubil govoriti v enem prvih mojih pisem!

Oblaki so temni, sivi, črni. Prva kaplja pada, druga... tretja...

Dež. Nikoder hiše in strehe. Daleč je Praprotno in ne greva nazaj. — še dalj je Loka.

Dež. Od vseh strani. Curlja mi raz glavo v lice in po bradi nizdol in za vrat. (Šele zdaj je čas, da povem, da sem šel brez klobuka z doma...) Po obleki pa mi kolo razmetava blato, vedno več in več.

Srečna sva, ko privoziva do prve hiše in dobiva streho. Razgovorjam se z očetom. Prijazen mož. Dober. Le nazorom se pozna, da so zoreli pod vplivom takih in tistih, ki jim ni dosti mar bed« in kruh — ker so zadnjega siti, prvega ne poznajo! — ampak je vsa njihova modrost in vera v socialnega boga zapopadena v sovraštvo do resničnega Boga in vere. Razlagal je vse, kar je čul in je mislil, da ve. Nisem odgovarjal, ker takim ne zaleže. Če bi zaleglo in padlo prav, bi povedati vedel in znal:

Cemu ti je ravno črna suknja na poti? Čemu se ravno nad njo in tistim, ki jo nosi, spotikaš? Zato prav gotovo ne, ker bi sam od tega sovraštva prišel. Zasejali so ga drugi, ki so povedali in pokazali na senčne strani, ker si solučnih in luči pogledati ne upajo. Pravim: ne upaj! Zato ne, ker bi potem morali govoriti — resnico:

Slovenski duhovnik je bil, ki je prvi spoznal, kaj ljudstvu ni prav in kaj ga boli. On je bil prvi, ki je rane lečil in dobrote delil. In le v zgodovino svojega naroda pogledj in boš videl jasno in boš verjeti moral, da je bil duhovnik tisti, ki je seme kulture in prosvete sejal med svoje verne ovčice. Če nam danes priznavajo, da smo in da smo vredni! — mar je to zasluga tistih, ki uče, da ni naroda in ne Boga. Da je namreč »nacija« in »pleme« in da je ves svet sam od sebe in sam sebi. Ne, ni zasluga tistih, da smo, ker njih delo ni delo, ni zidanje, marveč je podiranje. Podiranje zato, ker izpodkopujejo temelj, ki je v besedi: Vera in Bog. Tu se ali začne ali pa se nehat!

KUREŠČEK NAD IGOM.

Pri tukajšnji romarski cerkvi se je zopet stalno naselil duhovnik, ki redno vrši službo božjo. Prihodnji romarski shod bo, kakor navadno, zadnje nedelje v oktobru, na praznik Kristusa Kralja. Častivci kureške Matere božje, Kraljice miru, so vabljeni iz bližnje in daljne okolice.

KOSTANJEVICA.

Tako hudih volitev še Kostanjevica ni videla kakor so bile občinske volitve 9. oktobra. »Kmetijski list« je že parkrat napovedoval zmago liberalcem. Sestavili so dve listi »gospodarsko« in »agrarno«. Na nje so z raznimi zvijačami in lažmi nalovili več naših pristašev. Nad 15 jih je pozneje svoje podpise preklicalo. Koliko so imeli skrbi,

truda in potov, da so dobili zopet in zopet novih podpisov.

Potem so iskali vzrokov, a čim naj pri volitvah agitirajo. Obljube zaradi njih so pred 3 leti vlekli in so prinesle »zagrarcem« kar 7 odbornikov. Ker so po 3 letih ostale še vedno samo obljube, se sedaj ljudje s tem ne bodo dali več varati. A vendar poizkusimo še enkrat. Čez župana in občinski odbor niso imeli kaj reči. Našli so kamen spolike — preveliko plačo občinskega tajnika. »Ima več ko sto tisoč kron na leto!« S tem so šli v boj.

SLS je izdala letak, na katerem je bilo odkrito pojasnjeno občinsko gospodarstvo zadnjih let. Tudi glede plače tajnika, ki je imel prej na mesec 1000 Din, letos pa po 1500 Din, torej na leto le 18.000 Din in 2000 Din za stanovanje, dokler stanovanje v občinski hiši ni prosto. To znaša pa šele 20.000 Din ali 80.000 kron, še torej precej manjka do 100.000. In za vse to so glasovali tudi vsi liberalni občinski odborniki.

Vendar je bil to njihov največji bojni klic, ki naj bi spodbudil SLS v občini. Preplavili so občino z letaki več vrst, zmešali občinske izdatke od dveh let skupaj, samo da so bile številke večje, napopali vse ogle z lepaki. Na dan volitev je bilo po vseh cestah in mostovih cele gručice liberalnih agitatorjev, starih in mladih. Vsakega volivca so obkolili in spremljali do volišča, mnoge vlačili v gostilno, dajali pijačo, golaže, cigare, denar, prosili, obetali in grozili. Premotili so res nekaj naših.

»Danes se pokaže, da smo mi gospodarji Kostanjevice,« so govorili že popoldne. Bili so zelo dobre volje. Starega K. so že ob dveh slovesno peljali v kočiji od vage do volišča. Dali so mu cinder na glavo in viržinko v usta, da je bil večji

špas za začetek zmageslavja. Pripravljeno so imeli že 5 kg smodnika za streljanje, godbo, bukljajo. Celo naši so bili že v strahu. Ko so prvi volivci prihajali domov, so spravili še druge: »Pojdi voliti, nevarnost je. Strašno delajote! In šli so iz mnogih vasi čisto vsi, ledor je le mogel.

Težko je vse čakalo izida. Pred pisarno je bilo vse polno Kostanjevičanov. Pri Bučarju je čakala parada... Ko pa po preštetu prve skrinjice pokažejo skozi okno številko 313 glasov za SLS, so tiho izgubili prepadeni in žalostni najprej generali, potem polagoma še drugi. Tih mrak je zakril liberalno žalost, med ljudstvom pa je odjeknilo iskreno veselje. Ker nas sedaj niso prenažali, nas ne bodo nikdar več!

SLS je dobila 313 glasov in 15 odbornikov, dosedaj 13, gospodarska 165 glasov, 8 odbornikov, dosedaj 5, agrarna pa samo 43 glasov in 2 odbornika, dosedaj 7. SLS je imela prej večine v občinskem odboru 1 odbornika, sedaj jih ima 5. Župan bo dosedanji župan Ivan Colarič.

ZAGORJE OB SAVI.

Umril je dne 19. t. m. g. Karl Flisek, posestnik in čevljar v Zagorju, zgleden krščanski mož ne samo v besedi, ampak tudi v dejanju. Bil je tudi odločen pristaš SLS. Naj v miru počiva.

Zagorske liberalce strašno jezi naša Ljudska hranilnica in posojilnica. Ker najbolje obrestuje hranilne vloge in zelo poceni daje posojila, tudi liberalci nalagajo pri njej denar in iščejo pri njej posojila. To pa liberalne magnate silno peče, ker imajo tudi svojo posojilnico. Zato so v »Jutru« začeli napadati našo posojilnico. Načelstvo naše posojilnice pa jim je v »Slovencu« bralo take levite, da je bilo »Jutro« takoj tiho. Po 14% obresti so zahtevali liberalci od dolžnikov in mnogi so pri nas dobili po 8%, da so liberalcem vrnil. Elek-

7

Razno.

Po plašcu jih boste spoznali. Dva gosta sedita v gostilni. »Oprostite, mislim, da sva se pred par dnevi že tukaj videla.« — »Se prav nič ne spominim.« — »Jaz pa, po vaši suknji vas spoznam.« — »Saj je pred par dnevi še nisem imel.« — »Seveda je vi niste imeli, ampak jaz sem jo imel.«

652 m visoko. Francozi in Nemci so mojstri v letanju z letali brez motorja. Znajo uporabljati veter tako spretno, da ostanejo v zraku po več ur; tudi visoko se že dvignejo. Pred par dnevi se je dvignil v takem letalu Nemeč Ferdinand Schulz 652 m visoko, največja doslej dosežena višina.

Odkritje Amerike. Dne 12. oktobra je minulo 435 let, odkar je Kolumb odkril Ameriko. Vedeti pa moramo, da so odkrili Ameriko Norvežani že okoli leta 1000., a so pozneje na to odkritje pozabili. To tem bolj, ker se za dežele, od Norvežanov odkrite, nihče ni dosti menil, bile so pustje in prazne.

Slavko Savinšek:

V goliških plazovih

Povest z gorenjskih planin

»Dober večer!« pozdravi glasno Matevž.
 »Bog daj. Prav za prav dobro jutro!« se odzove dolgi Tilen in za njim drugi.
 »Si jim odpetal?« povpraša Tilen.
 »Vražje mi je trda šla! Komaj sem jima bil odnesel kožo in tovor. Do Hribarja sta me sledila!«
 »Kaj si pa riniš tja gor?« vprašuje Tilen.
 »Kam pa naj, ko ste me čisto zmešali in se porazbegli ko martinčki! Ali je Matija tu?«
 »Sem. Za menoj bi bil šel!«
 »Kam, ko si zginil, ko kafra! Ali te je kaj potipal kušar?«
 »Je, z nožem! Pa ni hudega. In tebe?«
 »Me je oplazil s kroglo, pa samo malo. Je že dobro! Ne znajo streljati, kuščarji zeleni!«
 »Dobro si ga ohladil, Matevž, onega prvega! Še ziniti ni utegnil, tako se mu je mudilo v vodo; sem dobro videl izza grma!« hvali Tilen.
 »Mesto, da bi bil pritisnil, dolgač! Se ti je čudno mudilo!« ga zavrača Matevž.
 »Kaj naj bi vsi z dvema, dovolj sta odnesla!«
 »Ti, slišiš, Matevž, slišiš, kako si pa ušel?« se vmeša Lona.
 »Dekle me je rešilo.«
 »Dekle? Ježeš, pa ne Cilka?«
 »Tako nekako bo! Za čeber me je skrila v lino, pod stopnice. Vso hišo sta obrnila zelenca, pa me nista iztaknila!«
 »Pametno dekle, Cilka!« pohvali Matija.

»Bolj kot tvoja Liza!« uščene Tilen.
 »Tilen, ali veš, da mi nekaj iz rokava gleda?«
 »Meni več ko tebi, kar poskusi!«
 »Ježeš, Ježeš, ali sta že spet začelal!« jadikuje Lona. »Veš, Matevž, že ves čas se grizeta radi Lize, tebe pa financarji love!«
 »Saj mu je Cilka pomagala!« tolaži Tilen.
 »Seveda, če nas babnic ne bi bilo, še vi dedci možki ne bi bili! Ježeš, slišiš Matevž, saj pravim, takile dedci, kaj ne kaj?«
 »E, pustimo mati! Luč nažgite!«
 »Ježeš, Matevž, ali si neumen, ka-li? Luč zdajle, da vas financarji zavohajo!«
 »Kje sta financarja, mati! Pri Jermanu tihotapca lovita. Menita, da sem bežal po cesti na Fužino. — Ti, Šimen,« se obrne na Lovračevega, »koliko je financarjev prišlo nocoj?«
 »Samo dva!«
 »Zakaj nam nisi poslal pošte!«
 »Kako, hudirja, ko mi je Lipovškov fant prišel povedat šele, ko sta že odšla mimo cerkve v graben. Ob enajstih sta prišla k Lipovšku, zbudila in spila vsak kozarček žganega, pa kmalu odrinila.«
 »Jim je kdo nesel na nos na Fužino?«
 »Kdo neki?«
 »Mati imajo včasih dolg jezik!« uščipne Tilen Lono.
 »Slišite, mati?« opozarja Matija.
 »Kaj?«
 »Vaša mati so čisto gluhi, kadar nočejo slišati,« draži spet Tilen; to pa precej glasno.
 »Ti seme dolgo, rogovilasto, se boš norca delal iz stare Lone? Ježeš, kako si hudoben, Tilen! Sam Bog vas je potipal nocoj in vam poslal financarje na vrat, ker imate Tilna med sabo! Ti, rogovila ti, salamska!«

trišni zadrugi so naložili 10% obresti, pri nas jih je plačevala samo 8, stavbna zadruga je prosila posojila pri nas in liberalcih. Naša posojilnica ji je ponudila po mnogo nižjih obrestih kot pa liberalna. Tako delajo liberalci za ljudstvo; potem so pa še tako predrzni, da napadajo naše nesebične in požrtvovalne zadrugarje, katerih najmanjši je več storil za ljudstvo kot vsa zagorska liberalija, odkar obstoji.

Ljudska hranilnica in posojilnica uraduje vsak četrtek od 2. do 6. in vsako nedeljo dopoldne, in sicer v Zadrudnem domu.

BUČKA PRI KRŠKEM.

Preko naših goric je te dni prvič zavela hladna jesenska sapa... Po vinogradih so utihnili črčki. Na »Martinov« gre z naglimi koraki. Tu pa tam se že hvali gostoljubni gornik z okusnim letošnjim pridelkom... Prijazno vabimo vinske trgovce in kupce v naše gore! Požurite se pravočasno od blizu in daleč. — 19. t. m. smo imeli pri nas volitev župana. Boj za mandate je bil oster kot še nikoli, odkar obstoji naša občina. Agitacija nasprotnikov je bila nečuvno drzna, junaška vztrajnost naših mož pohvalno sijajna... Z večino glasov je bil izvoljen zaveden pristaš SLS, pos. Jos. Kaplar. Omeniti je, da se je novo izvoljeni obč. predstavnik zahvalil svojim zaupnikom s pomembnimi besedami za poverjeno mu čast dela — v blagostanje ljudstva. — Tesarska, kleparska in zidarska dela pri larnem zvoniku so za letošnja končana. Slišali smo, da se bo na pomlad nadaljevalo s popravili pri cerkvi in pokopališču.

SMARTNO OB SAVI.

Ali bodo naše tri vasi še dolgo brez elektrike? V sosednjih Snebrjah jim sveti že skoro eno leto, in sicer jo imajo napeljana s Fužin. V Jarošah jo bodo imeli v najkrajšem času napeljana iz

Ljubljane. Tudi v naši občini že sveti v Mostah. Sedaj pa čakamo, kaj bo za naše tri vasi: Smartno, Vrbe in Hrastje. Naši zastopniki pa zapisujejo žarnice od hiše do hiše, koliko bi jih kdo naročil, in sicer so to storili že dvakrat. Pa še ne zadržuje. Občinski odbor v Mostah je pri zadnji seji sklenil, da se morajo naročila za žarnice v naših vaseh ponovno pobrati. Gospodarji, sedaj pa le na delo. Čim več žarnic se bo nabralo, tem bolj gotovo bo elektrika. Vi posestniki pa se zavodajte, da ena ali dve žarnice ne zastojeta, ker ne gre, da bi v hiši svetila elektrika, v kuhinji pa lešerba. Pri prihodnji občinski seji se bo sklepalo o nadaljnjem. Bomo poročali.

SENOZETI OB SAVI.

V petek 18. novembra se bo vršil tukaj novovpeljani živinski in kramarski sejem. Zanimanje za ta sejem narašča v vedno širših krogih in se tudi to pot obeta živahnejša kupčija.

Novo železniško postajališče, katero že mnogo let težko pričakujemo, upamo, da se nam do pomladi uresniči. Tovarevna akcija je že v teku in se bo z delom kmalu pričelo. Ker moramo zgraditev postajališča izvršiti na lastne stroške, ima v to izvoljeni odbor zelo težko nalogo. Zato pričakujemo od zainteresiranih posameznikov iz vse tukajšnje okolice, da bodo znali pomen te važne, obšektoristne naprave pravilno ceniti in odbor pri napornem delu res primerno podpirati. Prav posebno so pklicane v pomoč tudi občine: Kresnice, Dolško, Velika vas, Trebeljevo, Drtija in Moravče. Dolško, Velika vas, Trebeljevo, Drtija in Moravče, katerih občani bodo v pretežnem, oziroma delnem številu postajališča trajno rabili. Zelimo in prosimo vse prizadete občine, da se ob tem važnem gospodarskem koraku izkažejo kot skrbne zastopnice vseh svojih občanov, ter s primerno naklonjenostjo pripomorejo k uresničenju novega postajališča.

IZ RIBNIŠKE PARE.

V »Kmetem listu« smo našli dopis iz Sušje pri Ribnici, v katerem se g. pisec hvali, kako samostojna kmet. stranka napreduje. E gospod, le počasi! Vsake volitve znova dokažejo vaše »napredovanje«, ki gre pa čisto po rakovo. Mi krošnarji sploh ne moremo biti v vaši stranki, kajti mi vemo, kdo nam pomaga in kdo nam je pomagal in nam tudi še bo, in kdo je tisti, ki se je boril za naše pravice v parlamentu ter pri raznih drugih oblastvih. Mari je to naš voditelj g. Pucelj? Ne, paš pa g. poslanec Škulj! Tako, da lahko rečemo: kdor ni za g. Škulja, je proti samemu sebi. Kaj pa so storili za nas samostojneži in demokratije? Hvaležni jim bomo, ako nam dokažejo, da so delovali za nas. Mi krošnarji ne pustimo po kalnem ribarju. Naj vedo gospodje, da ako nas imajo za Urbane, vendar nismo telebanji, da ne bi vedeli, kje nas čevlji žuli. Pa tudi razni trgovci s suho robo naj si zapomnijo, da se tudi njim lahko ustroče, ako ne odnehajo s svojimi političnimi strastmi. Vedo naj, da so oni od nas odvisni, ne mi od njih. Tudi zanje zaslužimo mi krvave krone, pridobljene s trudom in znojem ter težkim bremenom na hrbtu. Vedite, da g. poslanec Škulj tudi za vas dela, ker, ako imamo več svobodnega krošnarenja, več boste vi prodali nam, tem več boste i vi zaslužili. Predočite si, kaj bi bilo, da nimamo tako dobrega poslanca in bi se zatrla in ubranilo nam krošnarenje.

»Preveč ste korajžni, mati, včasih« se oglasi Šimen.

»Viža šmenta; zato, ker največ razpečam! Kaj bi vam koristilo vse, če bi vam pod našo streho segnilo, a — a? Mlade so tako samo za ljubezen, vse drugo pa naj me stare opravimo. Taka je hvaležnost! Čaj, boš pa sam tovoril na Fužino!«

»Le nikar se ne hudujte, mati, saj ni nikdo kaj slabega mislil,« tolaži Matevž. »Radoveden sem pa le, kaj je financarje nočjo tako nenadoma vrglo gor!«

»Menda so včeraj zajeli tisto debelo iz Kurje vasi, ko je nesla v Kranj, pa jim je natvezla, da je blago prišlo čez Golico. Je Lipovškov France pravil,« pojasnjuje Šimen.

»Malo moramo odnehati za par dni. Zdaj bodo za nami ko mačke! Posebno oni, ki si ga v Jesenic hladil, Matevž,« se reži Tilen.

»Saj smo že potrebni malo počitka,« pristavlja Matija.

»Aj, Liza, Liza,« draži Tilen.

»Osate vrača Matija.

»Pa tudi blago ne gre dobro naprej, preveč pazijo na postaji, in v Ljubljani so jih par že pošteno zašili. Fužinke so vse divje na jebljatarjet« pripoveduje Šimen.

»Ni spak, saj smo pa tudi že pregnali nekaj blagal Čudno, a se že vsa dežela ne cedi same sladkosti,« se smeje Tilen. »Mati, vi ste že tako sladki, da Vas financarji že od daleč vohajo!« še podraži Lono.

»Neslani jezik ti, do! ! Le glej, da boš ti malo bolj sladke, da te bo v.aj katera marsala, rogovila ti, dolgale«

»Mi ni zanje, so premale sladke!«

»Ker si sam lesnika!«

»Mati, raje skuhajte kavo, da gremo! Dan se dela!« priganja Anže.

»Res, treba bo misliti na odhod! Boš ti šel z nami, Tilen?«

»Zginil bi v Dobravi! Bom drevi poskusil čez Rožico ali pa čez Kočno.«

»Sam?«

»Ne, jaz bom šel z njim!« se oglasi Anže.

»Jaj tudi!« se pridruži Mohor.

»Če bo Matija doma, bom še jaz! Pritegneva malo po polju, zdaj ko je namočilo,« reče Janez.

»Dobro. Kdaj pa gremo zopet vsi?«

»V soboto zvečer. Snidemo se ko navadno v Breznici ali Hrastju. Matevž, boš blago pripravil?« vpraša Matija.

»Bom! Za vaju dva v Hrastju pri Ravtarju.«

»Mati, bo kmalu črna?« vpraša Tilen.

»Koj; samo še ustanovi naj sel«

»Za nas je dobra gosta, ni treba kruha!«

»To si nepočakan! Saj ti ne bo ušla Golica, ne!«

»Bog ve, ko sem pa skoro pretežak zanjo!«

»Na, pij, pa vsaj malo tiho bodi!« mu pomoli Lona posodo črne kave.

Pijejo črno kavo, kade, se smejejo in govore še nekaj časa, Tilen je posebno tečen danes. Šimen jim odšteje denar za razprodano blago, vsakemu svoj del, nato odidejo. Matija in Janez domov, Anže, Mohor, Tilen in Matevž proti Rudniku.

Ko pridejo zadnji štirje do Lipovika, odkoder pelje kolovož k Hribarju, postojni Matevž, se obrne v smer kolovoza in zavriška iz polnega grla, da se razlije do Rudnika in v graben pod Golico, pa notri v Podbreg onstran Jekla in fužinsko urez. Bog ve, ali sliši Cilka Matevževo vriskanje? Še predno vzide solnce, so že vsi štirje čez Golico.

Vbrizganje proti zločinom. Amerikaneec dr. Riggs trdi, da je nagajnost za zločine bolezen in da se more ozdraviti. Dal je napraviti zdravilo, ki ga bo vbrizgal vsem jetnikom velike jetnišnice v Chicago. Pravi, da jim bo s tem pregnal vsako veselje do nadaljnjih zločinov.

Po železnici potuje največ ljudi v Ameriki, okoli 1000 milijonov na leto. Druga je Francija, kjer izdajo vsako leto okoli 500 milijonov vozalnih listkov. Za njo šele prideva Anglija in Nemčija. Zelo smo radovedni, kako je pri nas.

Bogati Amerikanci. Leta 1922. so cenili v Ameriki narodno premoženje in so našli 320 milijard dolarjev. To je vsota, ki si je sploh predstavljati ne moreš. 1 milijarda je 1000 milijonov. Sedaj pa premoženje. Angleška ima okoli 150 milijard dolarjev premoženja, Nemčija 40; Nemčija torej komaj osminko Amerike.

Iz Holandije v Batavijo. Batavija je veliko mesto na otoku Java, globoko doli na jugu Azije, že blizu Avstralije. Holandski letalec Koppin je 1. oktobra odšel na aeroplauz s tremi motorji iz Amsterdamu na Holand-

IZOBRAZBI

Kje živi nad 30.000 Slovencev?

(Pismo iz Kanade.)

Windsor, Ontario-Kanada, 1. oktobra. Dežela, kjer nas živi nad 30.000 Slovencev, je v domovini malo znana, dasi je pretežni del Severne Amerike. Meji na tri morja. Kanada je večja kakor 18 Francij, ali 33krat tolikšna kakor Italija. Je večja kakor Združene Države Ameriške. Meja med Združenimi Državami in Kanado je dolgo 3000 milj, in sicer 1600 milj po suhem in 1400 milj po vodi. Severno zapadni del Kanade še sploh ni obljuden, 50% površine še ni razdeljena v province. Umevno je, da ves ta del zemlje ni in ne more biti uporaben, ker leži na skrajnem severu. Prirodno bogastvo te dežele je neprecenljivo. Bogata pšenična polja, na katerih se letno pridelata za 41 milijonov ljudi kruha, se obdejujejo z najmodernejšimi stroji. Izvoz pšenice znaša dnevno 1 milijon 135 tisoč dolarjev, ostalih drugih življenjskih potrebščin se izvažata dnevno za tri četrtilijona dolarjev, poleg tega, da se v deželi sami proizvedejo 9 in pol milijona prebivalcev. Iz ogromnih pragozdov se dobiva letno za 440 milijonov dolarjev različnega lesa, in je pri lesni industriji zaposlenih nad 100 tisoč ljudi. Tudi papirna industrija je

dobro razvita in proizvaja 25.3% svetovne preskrbe papirja.

Dežela tisočeri jezer, katerih je nad 3000, ima 220.000 kvadratnih milj notranje vode, kjer je z ribarstvom zaposlenih 75 tisoč ljudi s kapitalom 25 milijon. dolarjev. Tudi z različnimi drugimi proizvodi zavzema Kanada odlična mesta, tako na pr. prvo mesto na svetu: nikel z 90.8% svetovne preskrbe, kobalt z 90%, azbest s 85%; drugo mesto: mehki les s 35%, zdravilne ribe s 25%; tretje mesto: oves z 11.3%, pšenica z 10%, zlato z 9%, srebro z 9% svetovne preskrbe.

Lastniki vseh večjih tukajšnjih podjetij so kapitalisti iz Združenih Držav, kateri ne zamudijo prilike pokupiti vsa vrednejša zemljišča, kakor rudnike, gozdove itd. Največji odstotek novih naseljencev v Kanado pripada Združenim Državam. Prošlo pomlad se je izselilo Združenih Držav 1378 družin. Tu niso všeti samci, katerih število je najmanj petkrat tako veliko. Do male izjeme so vsi prišli v Kanado, da si tu kupijo ali vzamejo v najem rodovitna tobačna polja v južni Ontariji.

V Ontariji je tudi nekaj slovenskih farmerjev, kateri so se naselili iz Združenih Držav pred kakimi 20 leti. Večina teh starih naseljencev pove, da takrat skoro niso vedeli, da obstoja med Kanado in Združenimi Državami kaka meja, ker ni bilo nikake

razlike v denarju, zaslužku in življenju sploh. Vsi (Kranjci in Stajerci, kakor se sami imenujejo), so zelo vjudni, česar bi človek na prvi pogled ne pričakoval. Bavijo se po največ s sajenjem tobaka, kar jim prav dobro uspeva, tako da ne eden ne misli na povratek v stari kraj. Vprašal sem priletnega moža, če kaj izve, kako je sedaj v starem kraju? Odgovoril mi je: »Ja... Tulk sm zvezdu, de je vojska vse zmejšala, in de so tam večne prekucije. E... brez cesarja!« Vprašal me je, da naj mu kaj povem, kako kaj »ronajo« brez cesarja, a z možem starega kova sva prišla v neljubo mi navskrižje. Ni se čuditi, da je takih in enakih patrijotov dobiti v tujem svetu, ker mnogo jih je, kateri so pred davnimi leti opustili vsako zvezo s svoji v domovini.

Splošne razmere, in to v vsej Severni Ameriki, so bile zadnje mesece bolj slabe, a se položaj zopet izboljšuje. Tu v našem mestu je zadnje čase opaziti na tisoče Kitajcev in Japoncev, kateri se trumoma vtihotaplajo čez mejo v Združene Države. Tudi vsi drugi narodi ne zaostajajo v tem in je tukaj res pravo preseljevanje narodov. Kar se tiče nas Jugoslovanov, zavzemajo banaški Nemci in Hrvatje prvo mesto, tudi več Slovencev je »vzela noč brez slovesa«, tako da se je naša že itak mala naselbina še bolj zmanjšala in je društveno delovanje vedno težavnejše. Gre pač vse po pravem ameriškem sistemu t. j. enostavno in hitro. V društveni dvorani, kjer imamo dvakrat na teden pevske vaje, vprašam kje je ta ali oni član? Odgovor je navadno: »Ali še ne veš, da je šel predsinoč-

ekem s pošto za Javo in je rekel, da bo 10. oktobra tam. In je res bil. Zelo hitro je letel, na dan je napravil 1000 do 2000 km, na uro okoli 180 km. Enkrat ves dan celo 225 km na uro. Razdalja znaša 14.000 kilometrov. En dan vmes je Koppen počival. S seboj je imel 669 pisem in 1403 dopisnice; poštnina za pismo je bila 10 holandskih goldinarjev (1 goldinarja je 22 do 23 dinarjev), poštnina za dopisnico 2½ goldinarja. Od skupne vsote 10.000 goldinarjev je dobil Koppen polovico. Parnik rabi za isto pot 33 dni.

Mesto v pragozdu. Na vzhodni obali Afrike so dobili v pragozdu ostanke mesta, ki so ga videli Portugalci okoli leta 1500. Sedaj stanujejo tam samo divje zveri. Takih mest je posebno veliko v Južni Ameriki, ustanovili so jih jezuiti. Pričajo nam o lepih nekdanjih dneh.

Dežela brez ječe. To je Islandija, otok visoko gori v Atlantskem oceanu. Imeli so ječe, pa ni bilo leta in leta nobenega takega slučaja, in so sedaj vse ječe zaprli. Tudi policistov nimajo; tatov ne poznajo in beračev tudi ne. Ljudi je okoli

»Vižjo, kuščar neumni, zelenik«

Ko gre zjutraj Lovračeva Lona na Fužino, natočena s težkim cekarjem saharina, sreča na ridi pri Križu oba financarja, Stanka in Ivana.

»Mati, kam greste?« se vtačne vanjo Ivan.

»Ka-a-j?«

»Kam greste?«

»O, nič ne jem, gospod, sem že doma!«

»Kam greste, vprašam?«

»Po-zimi sem kašljala, po-zimi, zdaj na pomlad pa je že bolje, gospod!«

»Ivan, pusti babnico, gluha je!«

»Vedo gospod, planinski mah je dober za kašel in če vas kaj v prsih tišč! Planinski mah, vedo, gospod!«

»Z Bogom, baba neumna!« se zasuče Ivan in stopi dalje. V prsih ga speče nekaj, kakor bi bil res potreben planinskega mahu...

»Z Bogom, z Bogom, gospoda!« vpije Lona za financarjema. Ko pa zavije za rido, se široko zasmeji, da se ji razkoljeta brezzobi čeljusti do ušes in stegne suho roko za njima: »Vižjo, kuščar neumni, zelenik! In kot mlado dekle stopi v globel proti Fužini.

Drugo poglavje.

To je bilo tiste dni stiskanja in iskanja po dobravskem! Financarji in orožniki so se kar kosali, kdo bo segel bolj globoko, kdo dalje v seno dregnil s puško, kdo preobrnil več skrinj in več plevnic razril. Kmetje so stikali glave, molčali, kratko odgovarjali na stavljenja vprašanja, ženske pa vreščale nad stražniki in zmerjale kar vprek. Če sta se pa srečala dva domačina, sta si pogledala globoko v oči, se nasmejala, potem pa pljunila vsak v svojo stran!

»So bili?«

»Sok«

njim »čež« na nočno kvoto — saj je že pisal iz Klevelanda! »No ja, kar želimo mu, da naj se srečno pomeša,« pristavi drugi. »Ali je šel s čolnom?« »E, kaj bi hodil s čolnom, saj gre z aeroplanom za isto ceno.«

Tako nekako je pri nas. Nad vse potrebna bi bila nam Slovencem informacijska pisarna in nič manj ali še bolj potrebna pa za vse one, kateri nameravajo priti v Kanado. Mnogo tisoč dolarjev bi naši rojaki prihranili, ako bi bili o deželi, zakonih in sploh o vseh najvažnejših stvareh dobro in zanesljivo poučeni, a žal da do danes nas tako število Slovencev nima niti ene take agencije, katera bi dajala nasvete, kakor imajo vsi drugi narodi. V tem stoji Nemci in Italijani na prvem mestu, kateri imajo v vsakem večjem mestu širom Amerike svoje privatne zastopnike in se za vse potrebno obračajo do njih za nasvete itd. Vem iz lastne izkušnje, kaj vse bi lahko bilo drugače, ako bi bil ob prihodu v neznan svet vsaj nekoliko poučen, in tako smo do male izjeme vsi poveljni izseljenci vsled nevednosti potrosili lepe vsote denarja, izgubili na času in povrhu vsega nas je edino nevednost dovedla do neljubih preizkušenj.

Albin J. Steblay.

Pod tujim jarmom.

(Slike iz trpljenja usuznjenih bratov.)

I.

V spominu se mi oživljajo pretresljive mladostne pravljice o mačehi, ki je v nezmerni zlobi uničevala življenje ubogi pastorki. S solznimi očmi smo spremljali na trnjevi poti ubogo zapuščeno siroto in stiskali pesti nad nečloveško pisano materjo.

Pravljica se je uresničila. Ob bregovih Soče in ob obali Adrije živi naš narod, ki ga na zverinsko kruti način preganja mačeha-Italija. Trpljenje naših bratov je podobno trpljenju zapuščene pastorki, ki so jo s silo odtrgali od rodne matere in izročili mačehi, da jo muči in uniči. Kot grenko jezero je globoko trpljenje goriških Slovencev. Samo nekaj kapljic bom vzela iz tega jezera, da boste, cenjeni čitatelji, videli usodo sužnje in vzljubili domovino svobode, v kateri živimo.

Šola.

Prišla je na Goriško jesen. Vinogradi so obrani, sadeži spravljani, po praznih njivah pleše vipavska burja in naznanja bližajočo se zimo. Otroci, ki so pasli živino,

Ali že veš,

kaj boljšega, kakor n. pr.: mlatilnico z gepljem, konja z vozičkom, šivalni stroj i. t. d. Ali si že kupil srečko, ki stane 5 Din? Če ne veš, kje se kupi, vzemi dopisnico in piši hitro na: Akejski odbor za zgradbo Ljudskega doma v Novem mestu, da ti jo pošlje. Izžrebane srečke bo objavil tudi „Domoljub“.

da nameravamo v Novem mestu postaviti Ljudski dom?

da so napravili v ta namen efektivno loterijo?

da bo žrebanje letos na Martinovo nedeljo?

da lahko zadeneš ne samo Martinovo gos, ampak še vse

»Je bilo kaj?«

»Nič!«

»Koga pa mislijo?«

»Vedi vrag, kogate!«

»Je bil tvoj tudi?«

»Ni!«

Pa sta vendar vedela misli drug drugega in jih uganila, ali komaj s pogledom izdala.

Pri teh ljudeh so stražniki in orožniki prav malo opravili. So trdi Gorenjci, ko grče, kadar siliš vanje z vprašanji, in lahko ga ubiješ, pa ne bo zinil več kot sam hoče. In Dobravci so še posebne grče svojega kova. Trdi ko kamen, ki ga izrivajo iz prsti, da jim pognojena in očiščena rodi mernik ovsa in za pet ust krompirja. Se je v njih kri rudarjev, ki so v jamah kopali železno rudo za laške fužine v dolini in ogromne plavže v Soteski ter rili v Golici, da bi iz kamna in železa trgali kruha za lačne neboljence. Morda zato na Golici cveto najlepše ključavnice, bele narcise, ter rastejo iz zemlje napojene s srčno krvjo in z znojem starih Dobravcev, ki niso znali, kot zdaj njihovi otroci ne besede na jezik lepo nastavljeni in posladkane razsipavati, ampak so jim trde in kratkodrezane suvale iz ust, čeprav je bila v srcu sladkost in do solza raznežena milina, ki pa ni znala dobiti izraza razen kratkega, presekanega: bes te plentaj!

Med temi ljudmi tedaj so iskali financerji in orožniki tihotapcev, v njihovih hišah in shrambah in skednjih tipali za utihotapljenim saharinom, papirčki in užgalicami. Ali malo, bore malo so dobili. Tu, tam škatljico saharina, pri tem zavojček nezatrošarinjenih papirčkov, pri drugem zopet škatljico avstrijskih vžigalic. Toda vsak se je izognil izgovoru na vprašanje: odkod.

»Ne vem, kako je prišla nesnaga v hišo!« prvi.

»Otroci so od nekod prinesli,« drugi.

»Kaj vem, kje se je vzelo!« tretji.

»Baba je na Jesenicah nekje kupila, njo vprašajte, je odgovarjal četrti. Če se je stražnik nato vtaknil v žensko, je bil pa ogenj v strehi; kar so moški povedali premalo, so pa ženske prevč. Ali vendar so vedeli stražniki ravnotako malo, ko so odšli iz hiše, kakor preje, ko so prišli.

Prav slabo se jim je godilo pri Lovračevi Loni, žena ni hotela pa ni hotela slišati ničesar. Naj ji je financer tulil v uho, ali kričal v obraz, vedno je bil odgovor tak, da je najmanj odgovarjal vprašanju; ali pa so zle oči stare matere tako topo in začudeno v vprašujočega, da ni vedel, naj se li jezi, naj kolne, ali naj se smeje. Naj so prišli, kadar so hoteli, Šimen je bil vedno povsod, samo doma ne. In ko so preobrnili bajto od vrha do tal, so našli eno samo škatljico saharina v omari v veži; to je pomolil financer Loni pod nos in vprašal kričaje:

»Kje ste to dobili?«

Enako glasno mu je odgovorila Lona:

»To je caherlin!«

Niso mogli spraviti iz nje niti besede drugega ne, tako, da so nazadnje morali pustiti vsako spravevanje in jim je ostalo samo upanje, da se jim enkrat posreči, kje zunaj zajeti Šimna, ki bi ga spraševali tako dolgo, da bi se vsaj malo vdal. Ker sumili so Lovračevo bajto že davno, ali do živega niso mogli ne sirtu ne materi. Šimen pa se jim je znal tako spretno umikati — mati so pazili na financerje ko jastrebe na piščanca — da je preteklo precej Jesenice v dolino, predno so ga slučajno zatekli pod Lipovškom. Toda znal se jim je tako spretno izvijati — dokazov seveda niso imeli za njegovo krivdo nobenih — da so ga morali pustiti iti po njegovih potih. Šimen se jim je doma v post smejal.

Izdatnost, obile pene, neškodljivost

napram tkaninam in nizka cena — so vrline priznanega mila »GAZELA«

so pustili bič in svinjko, vzeli pod pazduho knjige in odšli v šolo. Pa kakšna je ta šola? Na zunaj nosi napis »Scuola elementare« (osnovna šola). V njej poučujejo učitelji in učiteljice, ki so priromali iz južnih krajev, nevesči jezika otročičev, ki so jim izročeni. Naše učitelje Slovence so pregnali. Nad trideset jih je moralo oditi v tujino, kjer jih čaka trpljenje in preziranje.

V šolskih sobah so obešene slike italijanskega kralja, zatiralca Musolinija in sredi med njima visi Kristus-umirajoč. Po steni se vzpenja laška zastava in ob njej je nabita smrtna obsodba našega rodu, ki jo je prešerno podpisal »zmagovalec« general Diaz.

Plaho zro otročiči v neme stene. Iz materinega naročja in domačega ognjišča so jih prignali v tuj svet, kjer je utihnila mamina beseda in umrla lepa slika o učiteljici, dobri materi. V sobo prihrva mlada gospodična. Na prsih nosi fašistovski znak, v roki palico, pod pazduho tuje knjige. Mačeha! Mogoče ni sama kriva, da je prišla v naše kraje. Zaveda se pa dobro, da so jo poslali sem zato, da v mladih dušicah umori plamen ljubezni do rodni mater in zasedi v nje grenak pelin narodnih poturic.

Izpregovori. Začuden zro otroci v njen nervozni obraz. Prav nič je ne razumejo. Vpije in skače, presaja otroke po klopih kot zelenjad v vrtu, odpira usta in maha z rokami kot bi imela pred seboj gluho-neme.

100.000. Zelo so izobraženi, nikogar ni, ki ne bi znal brati in pisati. Srednjih šol imajo veliko, in imajo tudi visoko šolo. Sedaj si bodo zgradili prvo železnico, 80 kilometrov bo dolga in bo stala okoli 16 milijonov dinarjev. Glavno mesto Rejkjavik je tako moderno, kakor so najmodernejša mesta v Evropi ali v Ameriki.

Vsak igralec 192.000 dinarjev. V Ameriki igrajo posebno radi neko igro z žogo, ki ji pravijo baseball. Zadnjih se je vsila tekma za prvenstvo. Gledalcev je bilo 200.000, plačali so pa 43 milijonov dinarjev vstopnine. Igralci so bili profesionalni, to se pravi, bili so za igro plačani: vsak igralec tistega moštva, ki je zmagalo, je dobil 192 tisoč dinarjev.

Hoteli v Singapuru. Singapur je mesto čisto doli na jugu Azije. V vrstah deželah je vse polno kuščarjev, netopirjev, kač, hroščev, podgan itd. Pa je prišel neki tujec v hotel in je zahteval sobo, mirno in varno. »Ni se ne bojte,« je dejal gostilničar, »bodite brez skrbi. Če vam bo ponoči ležala podgana čez obraz, takoj bo prišla kača za njo in jo bo požrla.«

Dvigne prst in pokaže nase. »Signorina maestra« (gospodična učiteljica). Otroci na slepo ponavljajo v zboru: Signorina maestra! Porednejši dostavljajo »mineštra«, pa jih doseže palica, ki je v fašistovski vzgoji za barbare najizdatnejše sredstvo. Vzame kredo in nariše na tablo črto »Scrivete!« (Pišite!) In otročiči ponavljajo, kakor pač znajo. »Škrpete, škrpete!« Odpre knjigo z naslovom »Prime luci« (prve luči) in veleva »Leggite« (Berite!) Najmanjši se je zravnil in zleknil na klop. Razumel je pač po svoje, da mu je ukazala »leži«, in je obležal, dokler ga ni dvignila palica. Med hrupom in kričanjem mine ura. Učiteljica je rdeča od jeze in upehana vsled kričanja. Otročiči pa zro začudeni in gle 'ajo skozi okna na hiše, kjer so njih mamice, ki znajo drugače govoriti in drugače ljubiti.

Iz sosednje sobe, kjer uči učitelj iz Kalabrije, zadoni pesem »Giovinezza« (mladost). Fašistovska himna je, ki opeva zorno mladost, pomlad lepote. Učenik se dere, otroci razposajeno kriče, mlajši strmé poslušajo. Metodija ugaja, besed pa ne razumejo. »Kot bi učili trdoglave kose,« vzdihne »maestra« in razstavi otroke v vrsto. Starejši vzame laško zastavo in cela vrsta koraka mimo nje, dvigajoč male ročice v pozdrav znaku, ki je za Italijana svet, za Slovence proklet. Kdor jih vidi, se mu dozdeva, da se obnavljajo kruti prizori, ko so pred leti naši fantje korakali mimo skoškega mostu in defilirali pred nemškimi generalom, prečen so odšli v smrt na kalvarijo.

V smrt? Da, v narodno smrt pelje šola ubogo slovensko deco v zasedenem ozemlju. Mesnica je postala, da ubija narodno govorico in potujči rod, ki stoletja biva v vinorodni vipavski. Pri krščanskem nauku pa razlaga duhovnik, preganjani sin usužnjenega rodu, veliko zapoved Postavodajca, ki je na Mojzesovo desko ukazal vklepati za vse človeštvo večno merodajno prepoved: »Non amazzare! (Ne ubijaj!). Gorje ubijalcem, ki ubijajo, kar je božjega v človeških dušah! Njih sodba bo krvava, kot Abelova kri, ki vpije v nebo po maščevanju.

Malo odgovora.

Kaj pa cerkvene zapovedi?

»Sedanji stan Cerkve je podoben človeku, ki iz starega trdnega zidu počasi luči kamen za kamenom, a te luknje »flice« z novougašenim apnom, ki je sicer lepo belo, pa ne trdno. Ti kameni, ki so izlučeni, so: Odprava mnogih praznikov, odprava mnogih postov in polajšanje mnogih na ta način, da se post oznani pa s tem pristankom, da je dovoljeno na dan posta jesti meso, kar je nesmiselno. Kdor se takega lahkega posta, kakor je zdržanje mesa na nekatere dni, ne more zdržati, naj se očitno izobči; kaj pomaga suha veja na drevesu!« Tako pravi v št. 41 omenjeno pismo dalje.

Slišite, ta je pa hud! Če bi šlo po njegovem, koliko katoličanov bi še ostalo? Pa pustimo to premišljevanje drugim; tu pa hočemo napisati nekaj pouka.

Božje zapovedi so nespremenljive. Bog jih je dal in samo Bog jih lahko prenaredi ali prekličje. Cerkev jih sme razlagati, odpraviti pa ne!

Na tisoče in tisoče gospodinj

uporablja pri pranju samo MILO »GAZELA« in to že leta in leta. — Ali ste Vi tudi med njimi?

Cerkvene zapovedi je pa dala Cerkev, kakor da država svoje postave in jih državljanji morajo spolnovati. Država postave daje, pa jih tudi razlaga, prenareja, odpravlja. To pravico in oblast ima vsaka država.

In prav to oblast ima tudi Cerkev za svoje postave. Cerkev sme zapovedi dajati, sme jih odpravljati, sme jih spreminjati. Božje zapovedi morajo ostati večno, svoje lastne zapovedi lahko Cerkev spremeni, če se ji prav in primerno zdi. Zakaj lahko je ena postava danes dobra, jutri pa se razmere tako spremenijo, da bi bila ista postava lahko slaba.

Tako je storila Cerkev s prazniki že večkrat. Omenjam samo letnice 1642, 1754 in 1771 iz prejšnjih časov. V Ameriki mnogo praznikov praznujejo na nedeljo, kakor to bivši Amerikanci dobro vedo.

Posta Cerkev ni nikdar odpravila, pač pa ga je mnogo polajšala. S tem pa ni rekla, da se morajo ljudje teh polajšav posluževati. Kdor hoče, se jih lahko posluži, kdor neče, se lahko posti, kakor se je to godilo v nekdajšnjih dneh. To vidimo v vsakoletnem oznanilu postne postave: »Vse one, ki se bodo polajšav posluževale, opominjam v smislu papeževega pisma, naj bi olajšavo posta nadomestili z dobrimi deli, zlasti z miloščino za reveže.«

Cerkev pozna trojen post: Zdržek, ko se zdržimo mesnih jedi; pritriganje v jedi, ko se nasitimo samo enkrat na dan, kaj malega pa smemo užiti tudi opoldne in zvečer; strogi post, ko se zdržimo mesnih jedi in si obenem pritriganje v jedi. Iz tega cerkvenega nauka moremo povzeti, da ni nesmiselno postiti se in jesti meso.

Zakaj pa Cerkev polajšuje svoje zapovedi? Zato, ker jo vodi duh Kristusov. Ona ni prišla pogubljat, ampak njen namen je voditi ljudi v večno zveličanje. In pri tem vodstvu jo vodi ljubezen; zato se ozira na časovne razmere in tem razmeram primerno ureja in prenareja svoje postave. Včasih so živeli ljudje po kmetih večidel od tega, kar so doma pridelali; lahko jim je bilo zdrževati se mesnih jedi. Danes je velik del ljudstva navezan na hrano v gostilni; vzemite za primero delavstvo v ljubljanskih tovarnah, kamor hodi od Jarš in Mengša, od Škofje Loke, od Brezovice, od

Grosupljega in od Zaloga po železnici, potem pa še iz mnogih krajev peš in s kolesom. Vsi ti ljudje so večidel primorani iskati hrane po gostilnah. In tako je zanje cenejša mesna hrana, kakor pa postne jedi. Ali naj jih pa zato izobčimo? Ne, ampak z Vašimi besedami povedano: »Cerkev mora biti o pravem času ostra, pa tudi o pravem času popustljiva.«

Iz tega more vsak povzeti eno: Če Cerkev svoje zapovedi spreminja, prenareja ali olajšuje, s tem ne more biti kriva splošne popačenosti. (Konec prih.)

Nova knjiga.

Véčna knjiga je naslov 13. zvezku cerkvenih govorov g. stolnega kanonika dr. Mihaela Opeke. Dejstvo je, da se pri nas Sv. Pismo, knjiga vseh knjig, mnogo pre-malo bere in premišljuje. Ta brezbriznost do te svete knjige, v kateri je zapopadena vsa modrost življenja, izvira še iz protestantovskih časov, ko se krivoverci napačno tolmačili božjo besedo ter se sklicevali v podkrepitev svojih zmot. Zato katoličani niso več toliko brali te božje knjige, da bi jih napačna razlaga ne bi pripeljala v protestantovsko zmoto. Danes te nevarnosti že davno več ni in zato naša brezbriznost do sv. knjige ni prav nič opravičena. Če je Družba sv. Mohorja izdala obširne Zgodbe Sv. Pisma in je sedaj v teku nova popolna slovenska izdaja Sv. Pisma (Evangeliji so že izšli), potem je še vedno manjkalo nekoga, ki bi nam predočil pomen in važnost te sv. knjige, ki bi nam podal glavna načela, ki nam jih je treba vedeti pri branju Véčne knjige, in ki bi nas ogrel za to pisano božjo besedo. To je storil naš znani cerkveni govornik dr. Opeka v tej svoji novi knjižici, ki je toliko bolj potrebna, ker smo doslej te vrste pouk na naših prižnicah v splošnem zelo pogrešali in so zato verniki v tem oziru v precejšnji nejasnosti. — Knjiga stane 16 Din, po pošti 1.50 Din več ter se naroča v Ljubljani pri Ničmanu, Kopitarjeva ulica.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali istežje poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vsajencev in narobe.

Vajenca za sadarsko

obrt sprejme, pri proučevanju in stanovanju in perilu. Fran Repič, sodar, Ljubljana, Trnovo. Ponudbe na naslov.

Kaštrun je ušel

posestniku Fr. Prevodniku, Breznica 4, p. Škofja Loka. Kdor ga najde, naj ga odda lastniku.

Oglašujte v »Domoljuba«

Vajenca za glavnikar-

sko obrt, poštenega, sprejem takoj. - Alojzij Bernik, Škofja Loka 54.

Mizarskega vajenca

sprejme g. Goljar, Podgora pri Št. Vidu nad Ljubljano. Stanovanje hrana v hiši.

Ilovaški vatenec

priden in pošten, se sprejme pri Ivanu Rogelju, vozni in podkov. kovač, Primskovo 42, p. Kranj.

REVMATIZEM!

Javna zahvala.

P. n. Laboratorij »ALGA«. Št. 12.

Najtopleje se vam zahvaljujem za Vašo dobro zdravilo »ALGA«, ki mi je zelo pomagalo pri mojem revmatizmu in soboholu. Vsak dan me prosijo sosodje, da jim preskrbim to dobro zdravilo. Pošljite mi takoj s prvo pošto 14 steklenko.

Sploštvovanjem EVA BALOŽIČ.

Vel. Kopanica, 8. decembra 1926.

Revmatizem? Kostobolje? Bodljaje? Trganje v glavi in zobeh? Ometico ozdravite z zdravilom »ALGA«.

Vsaki steklenički je priloženo navodilo o uporabi. — Naslov za naročila po pošti: Laboratorij »Alga«, Št. 12.

4 stekl. za 77 Din, 8 stekl. za 121 Din, 14 stekl. za 203 Din, 28 stekl. za 359 Din. V ceni je računana poštnina, zaboj in zavoj.

V vsako hišo Domoljuba!

Bolni na pljučih!

Tisoče ozdravljenih!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti hranjenja,

ki je že mnoge rešila. Ona pomaga pri vsakem načinu življenja, da se bolezen hitro premaga. Nočno potenje in kašelj prestane, telesna težina se poveča ter po splošnem pospenju olajša bolečine.

Resni možje

zdravniške znanosti potrjuje prednost moje metode ter jo radi priporočajo. Čimprej začnete z mojim načelom prehranjenja, tembolje za vas.

Popolnoma zastoj

dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega znanja.

Ker razpisuje moj založnik v celoti samo

10.000 izvodov gratis,

pišite takoj, da boste tudi vi med srečnimi prejemniki.

Georg Fuigner, Berlin-Neukölln,
Ringbahnstrasse 24. Abt. 85a.

Edino pri meni dosežete najnižje cene

v manufakturnem blagu. Ravnokar dospelo v krasni izbiri zimsko blago; moški in ženski štoli, barhenti, flanela in drugo volнено blago. Posebno razkošna izbira v dubelnih za moške suknje in suknjiče. Razno drugo manufakturno blago. Lepa izbira v ženskih, moških in otroških jopicah; krasne svilene rute in kravate. Spec. izbira krasnih moških srajc. Vseled pravočasnega ugodnega nakupa so cene brez konkurence. Dalje velika izbira v kuhinjski emajlirani in litoemajlirani železni posodi, porcelanu, steklu, svetilkah itd. Steklo za okna, okovje ter druge potrebščine. Vedno sveže prvovrstno spece-rijsko blago in moka po znižani ceni. Stalna za- loga splitskega in trboveljskega cementa. — Za cenj. nakup se najtopleje priporočam in jamčim za solidno postrežbo.

J. MENART, trgovec — DOMŽALE.

PETOVIA

24 - 28

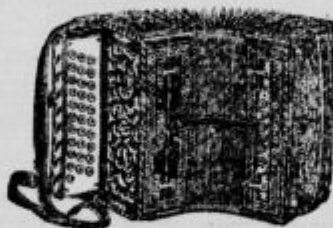

36 - 41

48.-

Ljubljana, Dunajska cesta 1.
Ptuj, Slovenski trg.

Širom Slovenije po svojem dobrem blagu in nizkih cenah, dobro znana tvrdka F. in L. GORIČAR, »Pri Ivanki«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29, priporoča novo-došlo krasno izbiro vsakovrstnega sukna za moške in ženske obleke in površnike, pliš, žamet, krasne modne barhente za obleke, vseh vrst kotenino, zimske rjuhe in deke, kovtre, koce, triko perilo, otroške in velike volnene jope in vestje, ogrinjalke, rute, šerpe, nogavice, kravate, srajce itd. Velika izbira izgotovljenih damskih plaščev in moških površnikov, kožuhovalne za na plašče. — Oglejte si blago in cene v naših izložbah! — Pri večjem nakupu še poseben popust!

Violine od 95.- Din
Harmonike 85.- Din
Gramofoni 315.- Din
Citre od 192.- Din
Mandoline 135.- Din

Tamburice, pihala
l. t. d. po najnižjih
cenah dvектно iz
tovarniške skladišča

8 dni na ogled

Vsak instrument lahko vrnete, če ne ugaja.
Katalog zastoj! Zahtevajte ga takoj od

MEINEL IN HEROLD Maribor 107

tovarna glasbil in harmonik

Pozor ženini in nevestel MODROCE

peresnice, posteljne mreže, divane in ta-
petniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN, tapetnik, Ljubljana
— Krekov trg šte. 7 (poleg Mestnega doma).

BRINJE: laško, istrsko in hrvaško —
dobite najceneje pri FRAN
POGAČNIKU, Ljubljana, Dunajska c. 36.

Priporočljiv najboljši nakup pri

„ČEŠNIKU“

Ljubljana, Lingarjeva ulica

Posteljne garniture od Din 300 naprej. Preproge,
zaves, odeje, lastni izdelki od Din 160 naprej.
Porhataste rjuhe 200, 220, 230 cm dolge. Ogrinjalke,
kocke, pleti. Velour, pliš, žamet za plašče. Ogrski
koci, zeleni, modri, rudeči, konjski koci, plahte.

Perje od Din 45.- naprej.

Mizarja neoženjena, starejšega, samosto-
nega, sposobnega in solidnega, išče. Hrana in stanovanje v hiši. — Ponudbe na:
Bolnica, Koprivnica, Hrvatska. 8383

Železne peči in štedilniki

pri znani domači narodni tvrdki FR. STUPICA,
Ljubljana — Gosposvetska cesta 1.

OBLEKE

ženske, moške in otrok-
ke, bluze, krta in pla-
šče, lastni izdelki in
dunajski modeli, na-
dalje puloverje, sviter-
je, telovnike in razne
otroške pletenine, klo-
buke, perilo, nogavice,
kravate in vse modne
predmete razpošilja po
čudovito nizkih cenah
veletrgovina R. Ster-

meht. Celje, št. 19. — Zahtevajte takoj
ilustrovani cenik z več tisoč slikami. Naro-
čila čez 500 Din poštnine prosto. Kar ne
ugaja se zamenja ali vrne denar.

Pozor! Polhove kože. Pozor!

in vse druge kože od divjačin, kupujem za ino-
zemstvo po najvišji ceni. Prepričajte se v Vaše
dobro, preden prodaste prekupcem svoje blago.

Filip Bizjak krznar — LJUBLJANA,
Selenburgova ulica šte. 6.

Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da sem zopet
prišel iz-
vrševati

kovaško obrt — fužina

ter se priporočam za delo. — JANEZ POKORN,
kovač, Škofja Loka. 8331

Trpežno usnje.

Kdor hoče res dobro obuti svojo družino za zimo,
in po nizki ceni, naj pride na VRHNIKO št. 129
v trgovino **Ivanu Mihevcu**, kjer boste
z usnjem k
li v novo povečani trgovini. — Ravno tam se ku-
pujejo svinjske kože in vse kože divjačine.

Halo!

Halo!

Znano je, da imamo na zalogi vedno sveže in tr-
pežno blago po jako nizkih cenah. Pozor! Kdor si
hoče kupiti ZIMSKO BLAGO, potrebščine za š-
vilje, krojače, čevljarje in drugo, naj si nabavi pri
staro znani **SLIVNIK V SENT VIDU PRI**
trgovini **SLIVNIK** „ STICNI. “

Posnemalniki za mleko, plahte

za vozove in konje pri znani domači narodni
tvrdki FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Laneni sukanec

(evirn) in vsakovrstni
vzorci za klekranje
šipk se dobijo naj-
ceneje pri V. Paic-
ček-u v Gorenji vasi
nad Škofjo Loko (naj-
večja in najstarejša
tvrdka te stroke), kjer
se tudi kupujejo vsi
lepo klekani iz-
delki po najvišji ceni.

Poravnajte naročninol

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Ček